

Obiectivul 1

Tatiana GRIBINCEA

REDUCEREA SĂRĂCIEI EXTREME ȘI A FOAMEI

Aportul societății civile și al sectorului privat
la atingerea țintelor naționale ale ODM 1
în Republica Moldova

The project is funded by the European Union

338.124:[061.2+334](478)

G 81

Gribincea, Tatiana.

Reducerea saraciei extreme si a foamei : Aportul societatii civile si al sectorului privat la atingerea tintelor nationale ale ODM 1 in Republica Moldova / Tatiana Gribincea ; Inst. de Politici Publice, Center for Economic Development, Expert-Grup Independent Think-Tank. - Ch.: Inst. de Politici Publice, 2012 (Tipogr. "Almor-plus"). - 40 p.: fig., tab. - (Seria Obiectivul; 1, ISBN 978-9975-4415-6-8).

Bibliogr.: p. 39 (18 tit.) si in notele de subsol. - Apare cu sprijinul financiar al European Union. - 50 ex.

ISBN 978-9975-4414-0-7.

338.124:[061.2+334](478)

G 81

ISBN 978-9975-4414-0-7

Conținutul acestei publicații este responsabilitatea exclusivă a autorului/autoarei, Centrului pentru Dezvoltare Economică, Centrului Analitic "Expert-Grup", Institutului de Politici Publice și nu reflecta neaparat punctul de vedere al Uniunii Europene.

CUPRINS

LISTA ABREVIERILOR	2
SUMAR EXECUTIV	3
INTRODUCERE	5
CAPITOLUL 1	
ODM 1 ÎN REPUBLICA MOLDOVA: CADRUL GENERAL	8
CAPITOLUL 2	
ODM 1: TENDINȚE MAJORE ȘI SITUAȚIA ACTUALĂ ÎN DOMENIU	13
CAPITOLUL 3	
ROLUL SOCIETĂȚII CIVILE ÎN ATINGEREA ȚINTELOR ODM 1	26
3.1. Cunoașterea priorităților de dezvoltare	28
3.2. Advocacy de politici	29
3.3. Prestarea de servicii	30
3.4. Sensibilizare și informare.....	31
3.5. Rolul de model	32
3.6. Contribuția OSC-urilor la schimbări.....	32
CAPITOLUL 4	
ROLUL SECTORULUI PRIVAT ÎN ATINGEREA ȚINTELOR ODM 1	35
4.1. Gradul de cunoaștere a ODM 1	35
4.2. Contribuția sectorului privat la atingerea țintelor ODM 1 prin activitatea de bază.....	35
4.3. Responsabilitatea socială corporativă	38
4.5. Filantropie și investiții comunitare.....	39
4.6. Dialog de politici.....	40
4.7. Contribuția la schimbări.....	40
CAPITOLUL 5	
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	42
SURSE BIBLIOGRAFICE	44

LISTA ABREVIERILOR

- APL** – Administrația publică locală
- BASS** – Bugetul asigurărilor sociale de stat
- BNS** – Biroul Național de Statistică
- CBGC** – Cercetarea bugetelor gospodăriilor casnice
- FMI** – Fondul Monetar Internațional
- IADG** – Obiectivele de dezvoltare asumate pe plan internațional
- IDU** – Indicele Dezvoltării Umane
- MS** – Ministerul Sănătății
- MMPSFC** – Ministerul Muncii, Protecției Sociale, Familiei și Copilului
- ODM** – Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului
- ONU** – Organizația Națiunilor Unite
- OCDE** – Organizația pentru cooperare economică și dezvoltare
- OSCE** – Organizația pentru securitate și cooperare în Europa
- PPC** – Paritatea puterii de cumpărare
- SIDA** – Agenția Suedeză pentru Dezvoltare Internațională
- SND** – Strategia Națională de Dezvoltare

SUMAR EXECUTIV

Raportul în cauză analizează rolul societății civile și a sectorului privat din Republica Moldova în realizarea Obiectivului 1 de Dezvoltare a Mileniului „Eradicarea sărăciei extreme și a foamei” (ODM 1). În cadrul studiului efectuat au luat parte atât reprezentanții societății civile și ai sectorului privat, cât și instituțiile guvernamentale de resort și organizațiile internaționale corespunzătoare.

Primele două capitole ale raportului se referă la prezentarea tendințelor majore în atingerea țintelor ODM 1 de către Guvernul Republicii Moldova, precum și problemele cu care se confruntă la etapa actuală.

Republica Moldova promovează modernizarea și aducerea în corespundere cu standardele europene a sistemului de protecție socială a persoanelor sărace și în același timp întreprinde măsuri consecutive în asigurarea, în măsura posibilităților, a unui minim de existență, precum și prevenirea marginalizării și excluderii sociale a persoanelor aflate în situație de risc.

Cu toate acestea, Republica Moldova se confruntă în prezent cu un nivel mai înalt al numărului de persoane sărace, comparativ cu multe țări din spațiul european.

Studiul în cauză elucidează rolul și contribuția activă pe care o demonstrează organizațiile societății civile și implicit sectorul privat în procesul activității acestora, ce contribuie la implementarea Obiectivului 1 de Dezvoltare a Mileniului „Eradicarea sărăciei extreme și a foamei” (ODM 1) în baza conlucrării cu autoritățile de stat și organizațiile internaționale. Progresul în eradicarea sărăciei și a foamei e posibil în rezultatul implementării diferitelor programe de susținere socială a populației, precum și a diverselor măsuri de rigoare în domeniul agriculturii și dezvoltării businessului mic și mijlociu, inclusiv cu suportul partenerilor de dezvoltare ai țării. Unele dintre măsurile de rigoare menționate se referă la dezvoltarea sistemului de asistență socială, în mod special acordarea ajutorului social persoanelor cu un venit mai mic, precum și înființarea unui sistem național de referire a cazurilor. Un rol deosebit de important în realizarea acțiunilor și implementarea programelor cu menire socială îl joacă organizațiile societății civile și într-o anumită măsură, sectorul privat.

În acest context, în două capitole separate a fost analizată și evaluată contribuția organizațiilor societății civile (OSC) și sectorului privat la atingerea ODM 1 prin intermediul unor activități de genul: advocacy de politici, prestare de servicii, informare și sensibilizare a opiniei publice. Studiul a scos în evidență actorii-cheie, distribuția teritorială și mărimea acestora, precum și a evidențiat problemele cu care se confruntă aceștia în procesul de implicare în atingerea ODM 1. E de remarcat că rețeaua organizațiilor neguvernamentale din domeniul socio-economic e destul de largă, în jur de 3400 de organizații, însă cele care cu adevărat sunt active și se implică în schimbări la nivelul comunității sunt relativ puține. Aceeași situație se referă și la sectorul privat, ținând cont de faptul că foarte puțini agenți economici se implică în activități de antreprenoriat social și activități de responsabilitate socială.

În rezultatul studiului s-a ajuns la concluzia că cele mai mari realizări ale OSC din domeniu în acest sens țin de:

- ♦ participare la elaborarea și promovarea cadrului legal cu privire la acordarea ajutorului social;
- ♦ participare la dezvoltarea parteneriatelor public-private;

Reducerea sărăciei extreme și a foamei Obiectivul 1

- ◆ participare la elaborarea și promovarea Strategiei Naționale privind crearea serviciilor sociale integrate;
- ◆ advocacy pentru promovarea politicii în vederea perfecționării cadrului legal ce ține de asigurarea procesului de transparență;
- ◆ advocacy pentru elaborarea nomenclatorului de servicii sociale, aprobat prin ordinul Ministrului Muncii, Protecției Sociale și Familiei;
- ◆ participare la mesele rotunde relevante domeniului;
- ◆ oferirea comentariilor la proiectele de acte normative și legislative;
- ◆ promovarea asigurării facultative în domeniul agriculturii, promovarea fondurilor nestatale de pensii;
- ◆ promovarea activității asociațiilor de economii și împrumut;
- ◆ promovarea extinderii serviciilor sociale, medicale, educaționale la scară națională;
- ◆ implicarea în mobilizarea comunitară și educația familială;
- ◆ desfășurarea campaniilor de sensibilizare referitor la prevenirea sărăciei;
- ◆ dezvoltarea parteneriatelor cu autoritățile publice locale;
- ◆ monitorizarea implementării politicilor publice din domeniu;
- ◆ conștientizarea importanței problemei corespunzătoare și soluționarea acesteia.

Dacă ne referim la tipurile de servicii prestate de organizațiile societății civile în domenii tangente realizării **ODM 1**, acestea în mod special țin de:

- ◆ servicii psihologice;
- ◆ servicii de orientare profesională;
- ◆ orientare vocațională și ajutor la angajarea în câmpul muncii;
- ◆ incluziune școlară pentru copii cu dizabilități;
- ◆ cantine sociale;
- ◆ centre de zi pentru bătrâni;
- ◆ acțiuni de caritate;
- ◆ pachete alimentare.

O analiză detaliată a rezultatelor lucrului analitic efectuat este prezentată în continuare în cadrul raportului. Ținem să aducem sincere mulțumiri tuturor celor care au contribuit și au participat la realizarea prezentului studiu, inclusiv membrilor grupului de lucru, format din reprezentanți ai autorităților publice de resort, organizațiilor internaționale, organizațiilor societății civile, agenților economici și consultanților independenți.

INTRODUCERE

Relevanța obiectivului de reducere a sărăciei și foamei este incontestabilă pentru o țară cu venituri mici precum este Republica Moldova.

Începând cu anul 1998 sărăcia în Republica Moldova a cunoscut o creștere rapidă, revenind pe o traiectorie descendentă doar din anul 2000.

În anul 2006 a început să fie aplicată o nouă metodologie de estimare a ratelor sărăciei, ceea ce a determinat modificarea țintelor în contextul reducerii sărăciei și a foamei.

Începând cu anul 2008, pentru prima dată în ultimii trei ani, sărăcia s-a amplificat, în special datorită extinderii acesteia în zonele rurale. Un alt motiv al creșterii sărăciei absolute în acea perioadă a fost în strânsă legătură cu diminuarea numărului de săraci, care reprezenta o sursă importantă de depășire a sărăciei pentru populația țării – cea mai înaltă rată a sărăciei absolute a fost înregistrată anume în al patrulea trimestru al anului 2008, când remitențele s-au diminuat.

Totuși, începând cu anul 2010 nivelul sărăciei în Republica Moldova a înregistrat o diminuare semnificativă comparativ cu anii precedenți. Ponderea persoanelor sărace cu un consum mai mic decât pragul sărăciei absolute a constituit 21.9% și s-a diminuat în comparație cu anul 2009 cu 4.4 puncte procentuale. Pragul sărăciei absolute a constituit în medie pe lună pentru o persoană 1,015.9 lei, fiind în creștere față de anul 2009 cu 7.4%, dat fiind că Indicele Prețurilor de Consum în medie pe an a constituit 107.4%. Pragul sărăciei extreme a constituit 549.4 lei, iar ponderea populației cu un consum mai mic decât acest nivel a alcătuit 1.4%. Astfel, circa 734,9 mii de persoane au avut un consum mai mic decât pragul sărăciei absolute și circa 46,3 mii de persoane – un consum sub pragul sărăciei extreme.

Scopul studiului

Prezentul raport are drept scop de bază analiza problemelor, contribuțiilor și rolului organizațiilor societății civile și sectorului privat în realizarea Obiectivului 1 de Dezvoltare a Mileniului „Reducerea sărăciei extreme și a foamei”.

Obiective specifice

- ◆ identificarea activităților pe care le efectuează cele patru categorii de respondenți (organizațiile societății civile, sectorul privat, structurile guvernamentale și donatorii internaționali) în vederea atingerii țintelor **ODM 1** și identificarea potențialelor planuri de viitor ale acestora pentru accelerarea procesului de atingere a obiectivelor naționale;
- ◆ identificarea viziunilor instituțiilor guvernamentale privind implicarea curentă și viitoare a celorlalți actori în procesul atingerii țintelor **ODM 1**, precum și lacunele sau piedicile existente la moment;
- ◆ determinarea necesităților OSC-urilor, donatorilor și instituțiilor private privind acțiunile eventuale pe care ar fi necesar să le întreprindă instituțiile guvernamentale în vederea atingerii țintelor **ODM 1**;

Reducerea sărăciei extreme și a foamei

Obiectivul 1

- ◆ determinarea nivelului de înțelegere a ODM-urilor, precum și a țintelor naționale pentru **ODM 1** de către cele patru categorii de respondenți, cât și identificarea faptului dacă aceștia urmăresc agenda internațională în domeniu;
- ◆ identificarea recomandărilor din partea fiecărei categorii de respondenți privind acțiunile necesare de întreprins în termen scurt și mediu pentru accelerarea progresului în atingerea obiectivelor naționale pentru **ODM 1**.

Importanța subiectului analizat

Prezentul studiu constituie un mijloc de identificare a contribuției și rolului organizațiilor societății civile și a sectorului privat în realizarea obiectivului corespunzător, în mod deosebit cu referință la realizări, la cele mai bune practici, eventuale impedimente și probleme întâlnite, precum și recomandări pentru depășirea obstacolelor identificate, determinarea punctelor forte, a celor slabe și a necesităților.

Metodologia utilizată și limitele acesteia

Metodele de cercetare aplicate în cadrul acestui studiu sunt:

- ◆ *Analiza documentelor sociale* – documente oficiale de politici în domeniul reducerii nivelului sărăciei și foamei în Republica Moldova; studii, rapoarte analitice realizate de experți naționali și internaționali în domeniu, baze de date naționale. Date statistice relevante au fost oferite de Biroul Național de Statistică. Ne-am bazat pe aceste resurse în special la elaborarea capitolului unu și doi ale raportului, în care este prezentată situația prezentă și tendințele majore în acest domeniu;
- ◆ *Focus grup (2 ședințe cluster)* – organizate în vederea validării metodologiei și raportului de cercetare, membri ai focus-grupului fiind reprezentanți ai categoriilor de respondenți incluși în cercetare: organizații guvernamentale, organizații non-guvernamentale, reprezentanți ai sectorului privat și organizații internaționale;
- ◆ *Interviuri structurate* – în vederea identificării contribuției organizațiilor societății civile și sectorului privat în realizarea țintelor **ODM 1**. Interviurile au fost realizate cu reprezentanți ai grupului de cercetare, pentru a putea identifica viziunea diverșilor actori privind rolul și contribuția OSC și sectorului privat în realizarea țintelor **ODM 1**;
- ◆ *Studii de caz* – prezentarea practicilor pozitive în domeniu ce pot fi promovate și preluate de organizații din domeniu.

Studiul este structurat în patru capitole, după cum urmează:

- ◆ **Capitolul 1: ODM 1 în Republica Moldova - cadrul general.** În primul capitol este realizată prezentarea Obiectivului 1 de Dezvoltare a Mileniului „Reducerea sărăciei extreme și a foamei” și a țintelor sale, atât în formularea internațională, cât și națională. De asemenea, este efectuată o analiză a diferențelor existente între formularea **ODM 1** la nivel internațional și local, cu relatarea motivelor modificării formulării acestora la nivel național.

- ♦ **Capitolul 2: ODM 1 - tendințe majore și situația actuală în domeniu.** Acest capitol prezintă politicile publice implementate de Guvern pe parcursul ultimilor ani, care au avut o orientare vădit socială, mai mult de 60% din cheltuielile bugetului public național fiind direcționate măsurilor cu caracter social. Strategia Națională de Dezvoltare (SND), care a constituit documentul principal de planificare strategică a Republicii Moldova, a stabilit dezvoltarea resurselor umane și promovarea incluziunii sociale drept una din cele cinci priorități stabilite.
- ♦ **Capitolul 3: Rolul societății civile în atingerea ODM 1.** În cadrul acestui capitol este prezentată dezvoltarea sectorului asociativ și gradul de informare al organizațiilor societății civile vizavi de **ODM 1**, rolul pe care îl au OSC-urile în domeniul dat. De asemenea, în acest capitol este evaluată contribuția OSC-urilor la atingerea **ODM 1** prin intermediul unor activități care se pot înscrie în 4 domenii: 1) advocacy de politici; 2) prestare de servicii pentru diverse segmente ale societății; 3) informare și sensibilizare a opiniei publice și 4) adoptare și servire ca model de practici pozitive.
- ♦ **Capitolul 4: Rolul sectorului privat în atingerea ODM 1.** În acest capitol sunt prezentate formele de parteneriat dezvoltate de către sectorul privat cu organizațiile guvernamentale în vederea reducerii sărăciei și a foametei, care țin de: finanțarea programelor dezvoltate de către ONG-uri, studii, cercetări, elaborare de politici, dezvoltare de programe sociale, acțiuni de informare și promovare, training-uri, mese rotunde, conferințe. Implicarea sectorului privat în eradicarea sărăciei este primordială, conform celor susținute nemijlocit de participanții la cercetare, însă, totodată, menționează că în toate acțiunile și proiectele au nevoie de susținere din partea statului.

Concluzii și recomandări. Acest capitol este elaborat în rezultatul unei evaluări inițiale, care scoate în evidență constatări și recomandări în mare parte cu caracter mai mult specific decât general.

CAPITOLUL 1.

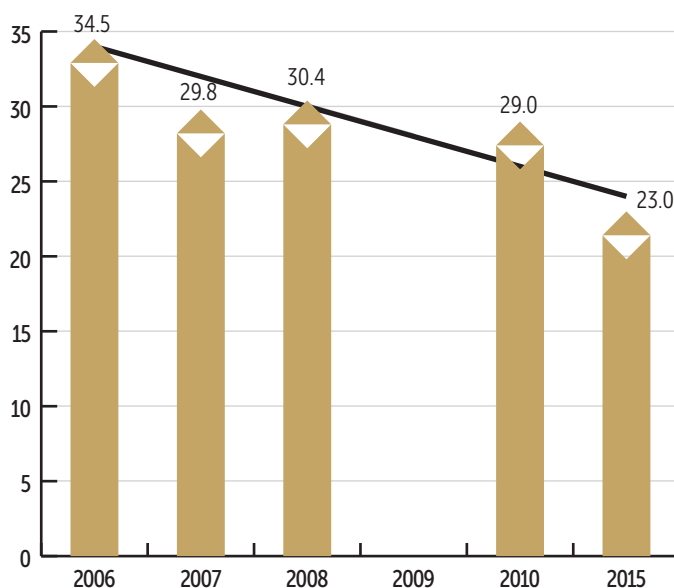
ODM 1 ÎN REPUBLICA MOLDOVA: CADRUL GENERAL

Republica Moldova și-a luat angajamentul de a reduce până la finele anului 2015 sărăcia extremă și foamea. Deși începând cu anul 2000 sărăcia se află pe o traiectorie descendentă, Republica Moldova rămâne a fi calificată și în continuare drept o țară cu venituri foarte mici. Or, începând cu anul 2008, sărăcia pentru prima dată în ultimii trei ani s-a amplificat, iar criza economică din Republica Moldova a luat amploare în anul 2009, a afectat și mai mult nivelul de viață al populației și a augmentat nivelul sărăciei. Aceasta a necesitat fortificarea eforturilor autorităților, societății civile și a partenerilor de dezvoltare ai țării în susținerea persoanelor vulnerabile și prevenirea excluziunii sociale. Totuși, indiferent de aceste condiții, Republica Moldova deja a reușit să atingă ținta intermediară pe anul 2010, cât și ținta finală stabilită pentru anul 2015 cu referință la nivelul sărăciei extreme.

Ținte internaționale

- ◆ Reducerea în jumătate în perioada 1990 – 2015 a ponderii populației cu un venit sub 1 dolar pe zi (la PPC).
- ◆ Reducerea în jumătate în perioada 1990 – 2015 a ponderii populației care îndură foame.

Cu un PIB per capita de 2.500 dolari SUA, Republica Moldova are cele mai scăzute venituri din Europa și se află pe locul 171 din lume, fiind devansată de o mare parte din țările CSI – Turkmenistan, Uzbekistan, Armenia, Azerbaijan, Kazahstan și altele. Albania, care în 2000 a avut cele mai scăzute venituri din Europa, a atins în 2008 un PIB per capita de 6.000 dolari SUA.

Graficul 1.
**Rata sărăciei, conform
pragului internațional, %**

Sursa: Raport cu privire la Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului: „Noi provocări – noi sarcini”

În anul 2007 Republica Moldova a stabilit pentru prima dată ținte ODM în contextul reducerii ponderii populației cu un consum sub 4,3 dolari pe zi/persoană (la PPC), fiind luat drept an de bază anul 2006, când indicatorul respectiv avea valoarea de 34,5%. Un an mai târziu, în anul 2007, rata sărăciei conform acestui prag internațional a constituit 29,8% și s-a redus în comparație cu anul 2006 cu 4,7 puncte procentuale (vezi graficul 1). Urmărind evoluția acestui indicator în anul 2007 și comparând nivelul sărăciei din acel an cu ținta intermediară de 29%, stabilită pentru anul 2010, era foarte probabil ca obiectivul propus pe termen mediu să fie atins cu succes. Însă evoluția sărăciei din anul 2008 a redus probabilitatea atingerii țintei intermediare pe anul 2010. Astfel, în anul 2008 rata sărăciei calculată conform pragului internațional a constituit 30,4% și a fost în creștere cu 0,6 puncte procentuale în comparație cu anul precedent.

Creșterea sărăciei s-a datorat extinderii acesteia în zonele rurale. Dependența substanțială a veniturilor populației de condițiile climaterice (seceta înregistrată în 2007), datorită ponderii înalte a activităților agricole la sate și diminuarea veniturilor obținute din comercializarea producției agricole, în rezultatul micșorării în 2008 a prețurilor la fructe și legume, au fost cauzele principale ale creșterii sărăciei în zonele rurale în care activează circa o treime din populația ocupată în economie.

Ținând cont de țintele internaționale stabilite, fiecare țară a elaborat ținte naționale reieșind din contextul caracteristic. În cazul Republicii Moldova, țintele naționale inițiale s-au referit la următoarele:

Ținte naționale inițiale

- ◆ *Reducerea în jumătate în perioada 1997-2015 a populației cu venit sub 2,15 dolari pe zi (PPC). Micșorarea ratei acestei categorii de populație de la 38.8 % în 2002 până la 28% în 2006, până la 23 % în 2010, și până la 18 % în 2015.*
- ◆ *Reducerea în jumătate în perioada 1998-2015 a ponderii populației care îndură foame.*

Țintele cuantificabile pentru realizarea acestui obiectiv au fost modificate în anul 2007, ca urmare a traversării în anul 2006 a primului prag intermediar în realizarea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului. În contextul obiectivului de reducere a sărăciei, motivul principal de revizuire a țintelor a constituit modificarea în anul 2006 a metodologiei de calcul a indicatorilor sărăciei, fapt ce a contribuit la îmbunătățirea esențială a calității datelor, însă, totodată, au indus incomparabilitatea datelor cu cele din anii precedenți. Prin urmare, au fost stabilite următoarele ținte:

Ținte naționale revizuite

- ◆ *Reducerea ratei populației cu un consum sub 4,3 dolari pe zi/persoană (la paritatea puterii de cumpărare – PPC) de la 34,5% în 2006 până la 29% în 2010, și până la 23% în 2015.*
- ◆ *Micșorarea ponderii populației sub pragul absolut al sărăciei de la 30,2% în 2006 până la 25% în 2010, și până la 20% în 2015.*
- ◆ *Micșorarea ponderii populației sub pragul sărăciei extreme de la 4,5% în 2006 până la 4% în 2010, și până la 3,5% în 2015.*

Anul de bază pentru stabilirea țintelor în cadrul acestui obiectiv este 2006. Această tranziție este indispensabilă deoarece pentru estimarea ratelor sărăciei absolute și extreme, în anul curent, BNS a modificat eșantionul CBGC și astfel cifrele obținute pentru anul 2006 sunt incomparabile cu cele din

Reducerea sărăciei extreme și a foamei**Obiectivul 1**

anii precedenți. În cazul în care anul 2002 ar fi rămas drept an de bază, șirul de date calculate după metodologia anterioară s-ar fi întrerupt în anul 2005. De asemenea, pentru a evita stabilirea unor ani de bază diferiți pentru indicatorii din cadrul acestui ODM, pentru cel de-al treilea indicator, „ponderea populației cu un consum sub 4,3 dolari SUA pe zi/persoană (la PPC)”, estimarea căruia a fost efectuată pentru prima dată în anul 2007, a fost, de asemenea, luat drept an de bază anul 2006.

În anul 2006, ținta intermediară stabilită pentru indicatorul „ponderea populației cu venit sub 2,15 dolari pe zi” a fost depășită de mai mult de 2 ori (13% comparativ cu 28%). În acest context, a fost luată decizia să fie efectuată trecerea la un standard mai înalt de măsurare a sărăciei – pragul internațional al sărăciei de 4,3 dolari pe zi/persoană la PPC. Concomitent cu trecerea la pragul de 4,3 dolari s-a decis utilizarea consumului în locul venitului pentru aprecierea bunăstării populației, deoarece cheltuielile de consum constituie un indicator mai precis și relevant pentru Republica Moldova. Totodată, obiectivul a fost completat cu câteva ținte suplimentare, și anume micșorarea ponderii populației sub pragul sărăciei absolute și extreme.¹

În contextul Republicii Moldova a fost efectuată tranziția spre acest indicator nou inclusiv din următoarele considerente:

1. Există tendința globală de tranziție spre un prag mai înalt (4,3 dolari);
2. Conform recomandărilor internaționale se preferă utilizarea consumului în loc de venit și estimarea indicatorilor pentru o persoană;
3. Datele pentru anul 2006 au relevat o cifră a ratei sărăciei conform pragului 4,3 dolari, similară cu rata sărăciei estimată conform pragului național.

Reieșind din aceste considerente, în contextul **ODM 1**, indicatorul „ponderea populației cu venit sub 2,15 dolari pe zi (la PPC)” a fost substituit cu „ponderea populației cu un consum sub 4,3 dolari pe zi/persoană (la PPC)”. Ținând cont de faptul că acest indicator a fost unul nou pentru Republica Moldova, anul 2006 a constituit anul de bază pentru stabilirea țăintelor pe termen mediu și lung.²

Conform recomandărilor internaționale, pentru monitorizarea primului obiectiv din cadrul **ODM 1** este necesar de utilizat atât pragul internațional al sărăciei, cât și pragul național. În Republica Moldova sărăcia este măsurată prin intermediul abordării „necesităților de bază”, folosind cheltuielile de consum în calitate de indicator al condițiilor de viață. Această abordare este utilizată și de Banca Mondială. Conform acestei abordări sunt considerate sărace acele persoane care au efectuat cheltuieli de consum inferioare pragului sărăciei.

Rata sărăciei absolute este un indicator care permite monitorizarea sărăciei conform standardelor naționale și exprimă ponderea populației al cărei consum este mai mic decât valoarea pragului național al sărăciei (graficele 2 și 3). Conform metodei actuale de calcul în determinarea consumului de produse alimentare sunt utilizate diferite niveluri de prețuri pentru zonele urbane și rurale. Pentru asigurarea comparabilității gospodăriilor casnice de diferite mărimi și componente, se utilizează scala de echivalență propusă de OCDE, care permite ajustarea consumului total al gospodăriilor casnice la consumul pe adult echivalent.

Guvernul a decis revizuirea țintei intermediare pentru anul 2010 și a celei finale pentru anul 2015, luând ca an de bază anul 2006, în care s-a produs modificarea metodologiei de calcul al acestui in-

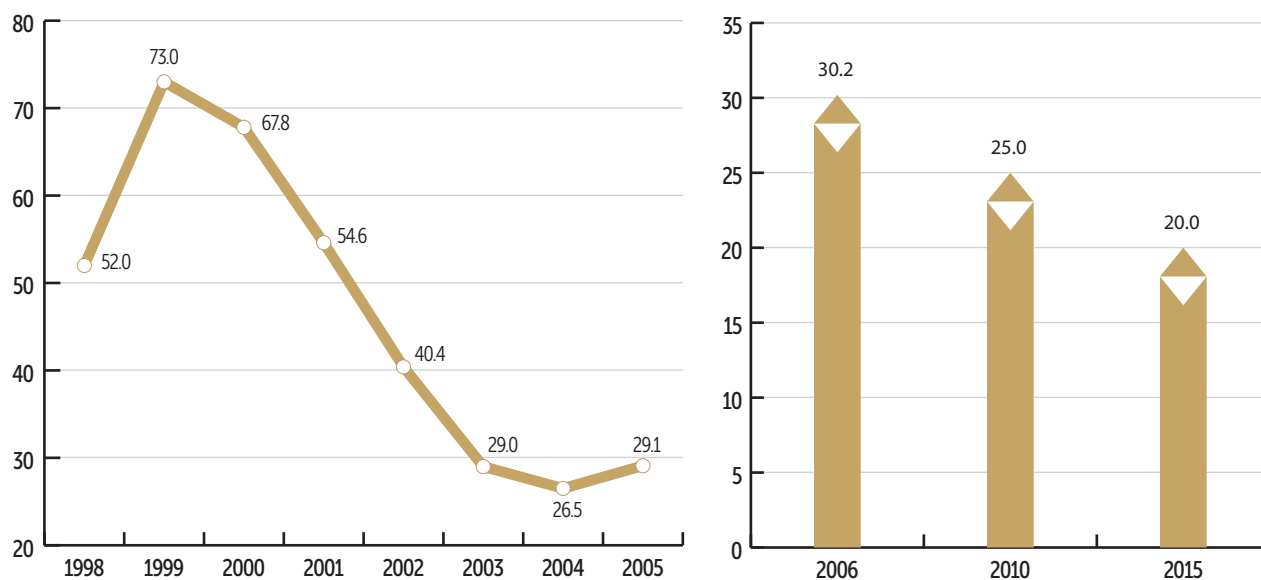
1 Raportul privind realizarea ODM, Guvernul Republicii Moldova (www.rapc.gov.md)

2 Raportul cu privire la Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului: „Noi provocări – noi sarcini” (www.cancelaria.gov.md)

Graficele 2 și 3.

Evoluția sărăciei absolute în perioada 1998-2006 și țintele pentru anii 2010 și 2015, %

Sursa: Raportul cu privire la Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului: „Noi provocări – noi sarcini”, (www.cancelaria.gov.md)

dicator. Diminuarea ratei sărăciei absolute de la 30,2% în 2006, până la 20% în 2015 se înscrie în traiectoria ODM inițială care prevedea reducerea ratei sărăciei din 2002 până în 2006 cu 10 puncte procentuale și tot cu 10 puncte procentuale din 2006 până în 2015.³

În raportul ODM precedent (nr.1) nu a fost posibil de a stabili ținte concrete cuantificabile pentru ponderea populației care îndură foame, deoarece la acel moment nu a fost determinată metodologia de estimare a ponderii populației aflate sub nivelul minim de consum alimentar, exprimat în valoare energetică (2.282 Kcal de membru al gospodăriei casnice pe zi).⁴

Pe lângă indicatorii menționați sunt calculați și monitorizați următorii doi indicatori importanți:

Profundimea sărăciei. Acest indicator măsoară deficitul de resurse al populației sărace în raport cu pragul sărăciei. Deficitul de resurse al populației sărace se referă la suma necesară pentru ca fiecare individ sărac să ajungă la nivelul pragului de sărăcie. Acest indicator este folosit pentru stabilirea nivelului resurselor necesare reducerii sărăciei în cazul unui transfer monetar orientat în mod exclusiv săracilor.

Ponderele celei mai sărace chintile în consumul național. Acest indicator reprezintă partea venitului/consumului ce revine celor mai sărace 20% din populație, în totalul consumului pe țară. Distribuția cheltuielilor de consum ale gospodăriilor casnice pe chintile se efectuează în scopul comparării consumului păturilor sărace cu consumul celor bogate. Indicatorul este calculat de Ministerul Economiei și Comerțului, în baza CBGC, furnizată de Biroul Național de Statistică.

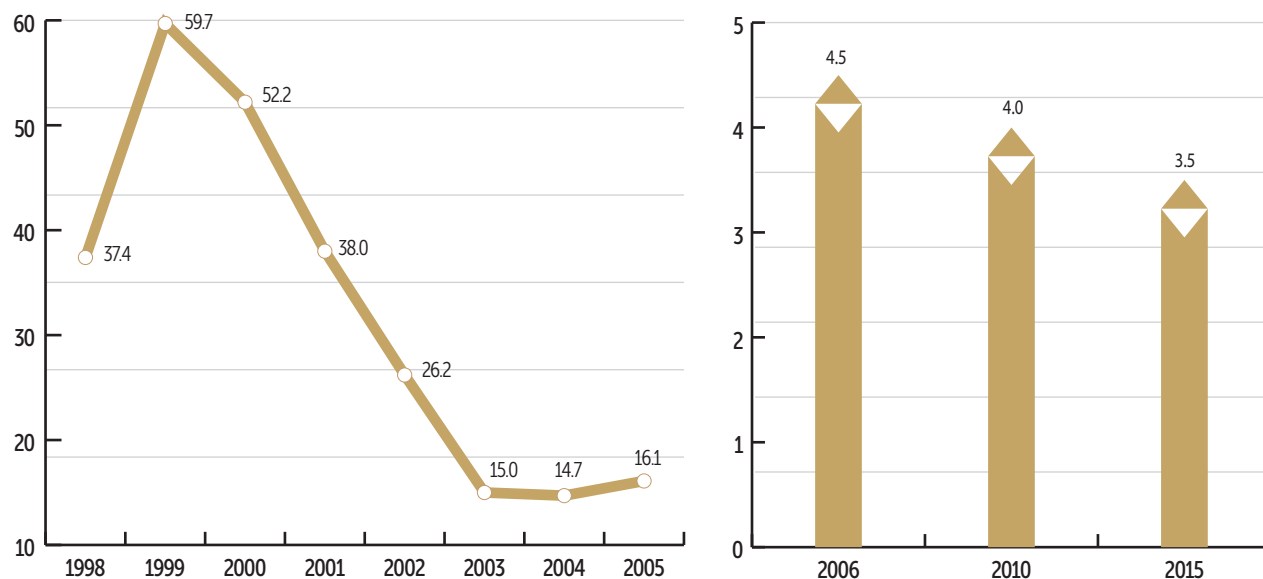
³ Raportul cu privire la Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului: „Noi provocări – noi sarcini” (www.cancelaria.gov.md)

⁴ Raportul cu privire la Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului: „Noi provocări – noi sarcini” (www.cancelaria.gov.md)

Reducerea sărăciei extreme și a foamei

Obiectivul 1

Graficele 4 și 5.

Evoluția sărăciei extreme în perioada 1998-2005 și țintele pentru anii 2010 și 2015, %

Sursa: Raportul cu privire la Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului: „Noi provocări – noi sarcini”, (www.cancelaria.gov.md)

Așa cum am menționat, pragul sărăciei extreme este bazat pe valoarea monetară a unui coș alimentară, definit în termeni de consum minim de calorii zilnic, egal cu 2,282 Kcal pe membru al gospodăriei casnice. Acest indicator este calculat de Biroul Național de Statistică, în baza CBGC. Astfel, o gospodărie este clasificată ca extrem de săracă dacă cheltuielile totale de consum pentru un adult sunt mai mici decât costul unui coș de produse alimentare de bază.

În contextul procesului de revizuire a indicatorilor și țintelor în cadrul ODM, Guvernul monitorizează în continuare evoluția ratei sărăciei extreme, care exprimă ponderea populației al cărei consum este mai mic decât valoarea pragului extrem al sărăciei.

CAPITOLUL 2.

ODM 1: TENDINȚE MAJORE ȘI SITUAȚIA ACTUALĂ ÎN DOMENIU

Politicile publice implementate de Guvern pe parcursul ultimilor ani au avut o orientare vădit socială, mai mult de 60% din cheltuielile bugetului public național fiind direcționate măsurilor cu caracter social. Strategia Națională de Dezvoltare (SND), care a constituit documentul principal de planificare strategică a Republicii Moldova, a stabilit dezvoltarea resurselor umane și promovarea incluziunii sociale drept una din cele cinci priorități stabilite.¹

Conform datelor disponibile despre mediul macroeconomic în care au activat întreprinderile și populația în anul 2011, economia țării s-a bucurat de o creștere estimată la circa 6.7%.² O asemenea creștere a PIB-ului a fost comentată de specialiști drept o evoluție foarte reușită, mai ales pe fundalul crizei economice în țările europene și încetirii economiei globale.

Conform datelor statistice prezentate de BNS, creșterea PIB s-a realizat pe fundalul sporirii cu 8.9% a producției industriale, sporirii cu 4.6% a producției agricole, creșterea comerțului interior și serviciilor. Indicele prețurilor de consum în decembrie 2011 a constituit 107.8% față de perioada similară a anului 2010, dar în același timp salariul mediu lunar (real) al unui salariat din economia națională a scăzut în această perioadă cu circa 5%, constituind 3.197 lei.³

Tabelul 1.
Evaluarea țintelor ODM 1 în perioada 2000-2010

Sarcinile	Denumirea indicatorului	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
TR1. Reducerea ratei populației cu un consum sub 4,3 dolari pe zi/persoană (la PPC) de la 34,5% în 2006 la 29% în 2010 și până la 23% în 2015	IR2. Ponderea populației sub pragul național absolut al sărăciei (rata sărăciei absolute)	67,80	54,60	40,40	29,00	26,50	29,10	30,20	25,80	26,40	26,30	21,90
	- urban	57,70	48,30	32,20	25,20	18,50	17,50	24,80	18,40	15,20	12,60	10,40
	- rural	73,90	58,20	45,10	31,10	31,20	36,00	34,10	31,30	34,60	36,30	30,30
	- femei							31,80	25,70	25,40	25,90	21,60
	- bărbați							29,40	25,90	26,90	26,50	22,10
TR2. Micșorarea ponderii populației sub pragul absolut al sărăciei de la 30,2% în 2006 la 25% în 2010 și până la 20% în 2015	IR3. Indicele profunzimii sărăciei	27,00	19,30	12,40	7,30	6,80	8,00	7,90	5,90	6,40	5,90	4,50
	IR4. Ponderea celei mai sărace chintile în consumul național	6,80	6,50	6,80	7,50	7,20	6,70	8,20	8,10	8,90	7,90	8,10

1 Raportul cu privire la realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Milenară, Guvernul RM, 2009, (xa.yimg.com)

2 file.microfinance.md

3 Toți indicatorii provin de pe www.statistica.md și www.bnm.md

Reducerea sărăciei extreme și a foamei

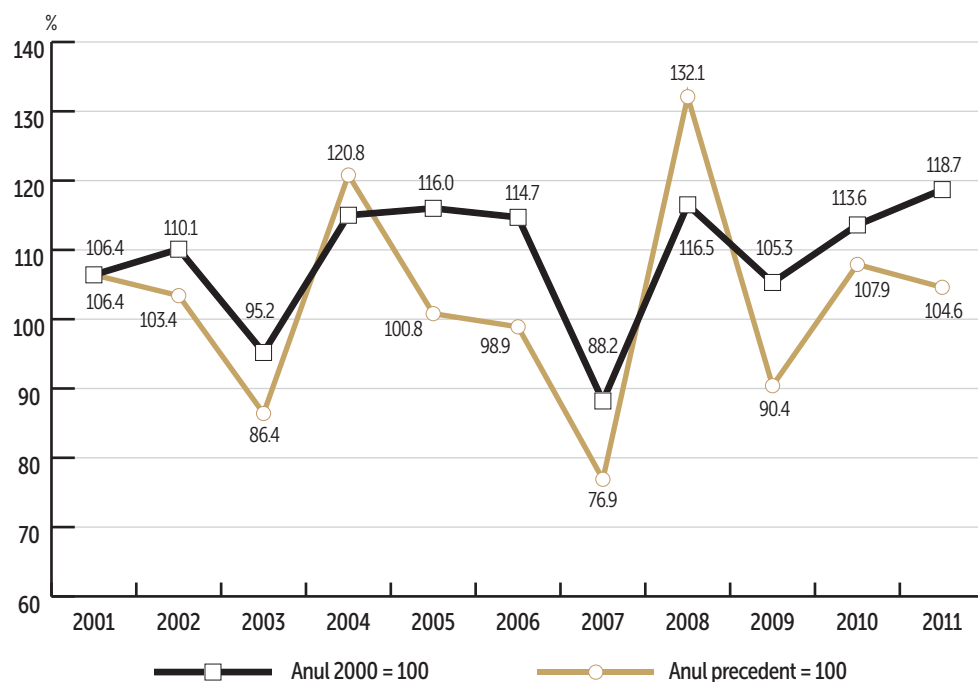
Obiectivul 1

Sarcinile	Denumirea indicatorului	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ȚR3. Micșorarea ponderii populației sub pragul sărăciei extreme de la 4,5% în 2006 la 4% în 2010 și până la 3,5% în 2015	IR1. Rata incidenței malnutriției la copiii cu vârsta cuprinsă între 0-5 ani	20,90	19,80	18,60	19,00	17,10	16,70	14,30	12,80	11,00	10,6	
	IR2. Ponderea populației aflate sub nivelul minim de consum alimentar, exprimat în valoare energetică (2 282 kcal/zi) (rata sărăciei extreme)	52,20	38,00	26,20	15,00	14,70	16,10	4,50	2,80	3,20	2,10	1,40
	- urban	43,90	34,00	19,40	12,90	9,00	8,60	4,10	1,20	1,30	1,10	0,40
	- rural	57,20	40,30	30,20	16,20	18,00	20,50	4,70	3,90	4,60	2,90	2,10
	- femei							6,10	3,00	2,90	2,70	1,60
- bărbați							3,80	2,60	3,30	1,90	1,30	

Sursa: Biroul Național de Statistică, www.statistica.md

Ținta 1. Reducerea ratei populației cu un consum sub 4,3 dolari pe zi/persoană (la PPC) de la 34,5% în 2006 pînă la 29% în 2010, și pînă la 23% în 2015

Așa cum am menționat anterior, în 2007 Republica Moldova a stabilit pentru prima dată ținte ODM în contextul reducerii ponderii populației cu un consum sub 4,3 dolari pe zi/persoană (la PPC), fiind luat drept an de bază anul 2006, când indicatorul respectiv avea valoarea de 34,5%. Un an mai târziu,

Graficul 6.
Indicii volumului producției agricole

Sursa: Ministerul Agriculturii

rata sărăciei conform acestui prag internațional a constituit 29,8%, și s-a redus în comparație cu anul 2006 cu 4,7 puncte procentuale.

Astfel, în anul 2008 rata sărăciei calculată conform pragului internațional a constituit 30,4% și a fost în creștere cu 0,6 puncte procentuale în comparație cu anul precedent.⁴

Producția globală agricolă în gospodăriile de toate categoriile (întreprinderile agricole, gospodăriile țărănești (de fermier) și gospodăriile populației) în anul 2011, conform datelor prealabile, a însumat 22.120 mil. lei (în prețuri curente), marcând o creștere cu 4,6% (în prețuri comparabile) față de anul 2010. Majorarea producției globale agricole în anul 2011 a fost determinată în general de creșterea producției vegetale cu 6,7%, producția animală fiind în creștere moderată de 0,4% (Graficul 6).⁵

Prețurile de consum în anul 2011 au constituit 107,6 față de anul 2010 când acestea au constituit 107,4, iar prețurile la produsele alimentare în anul 2011 față de 2010 au crescut cu 2,7 la sută (vezi Tabelul 2).

Tabelul 2.

Indicii prețurilor pe sectoare ale economiei, 2001-2011

Indicii prețurilor pe sectoare ale economiei, anul precedent=100 după Indici și Ani											
Indicele prețurilor de consum la	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
mărfuri și servicii	109,6	105,2	111,6	112,4	111,9	112,7	112,3	112,7	100,0	107,4	107,6
mărfuri – total	110,3	105,3	112,2	112,4	113,1	112,1	112,2	111,7	97,4	106,5	107,0
produse alimentare	110,8	104,3	113,6	112,8	113,7	109,1	111,0	115,6	94,4	105,7	108,4
mărfuri nealimentare	109,2	107,6	110,0	111,8	112,3	116,4	113,1	108,3	99,7	107,3	105,8
servicii	106,0	104,7	110,4	112,4	107,8	114,7	114,3	116,5	108,2	109,1	108,8

Informația este prezentată fără datele raioanelor din partea stângă a Nistrului și mun. Bender

Sursa: statbank.statistica.md

Biroul Național de Statistică informează că prețurile producătorului (prețurile medii de vânzare de către întreprinderile agricole) la produsele agricole în anul 2011 în comparație cu anul 2010 au crescut cu 10,0%. Prețurile medii de vânzare la produsele vegetale s-au majorat cu 12,5%, la produsele animaliere rămânând la nivelul anului precedent.

Creșterea mai accentuată a prețurilor producătorului la produsele agricole în anul 2011, comparativ cu anul 2010, a fost înregistrată la culturile cerealiere și leguminoase – cu 19,8% (în special la grâu – cu 18,9%, porumb – cu 14,9%), sfeclă de zahăr – cu 20,5%, fructe și pomușoare – cu 18,5% (în special la fructe sâmburoase – cu 33,7%), lapte - cu 16,0%, ouă - cu 14,3%.

S-au micșorat prețurile de vânzare a vitelor și păsărilor în masă vie cu 3,4%, care au fost determinate preponderent de scăderea prețurilor la porcine cu 12,3%. Totodată, prețurile de vânzare a bovinelor și păsărilor în masă vie au crescut, respectiv, cu 30,5% și cu 1,3%.

4 Raportul privind realizarea ODM, Guvernul Republicii Moldova, www.rapc.gov.md

5 Raportul: Situația social economică a RM în anul 2011, www.statistica.md

Reducerea sărăciei extreme și a foamei

Obiectivul 1

Indicii trimestriali ai prețurilor producătorului la produsele agricole în anul 2011 se caracterizează prin următoarele date (Tabelul 3, în % față de trimestrul corespunzător din anul precedent):

Tabelul 3.
Indicii trimestriali ai prețurilor producătorilor la produsele agricole, 2011

	trimestrul I	trimestrul II	trimestrul III	trimestrul IV
Total produse agricole	117,3	121,1	120,3	101,9
dintre care:				
produse vegetale	131,3	163,9	121,6	101,9
produse animaliere	93,0	91,5	113,9	101,7

Concomitent, în ultimii ani a crescut și numărul de persoane aflate în căutarea unui loc de muncă/șomeri.

Șomeri, conform criteriilor BIM, sunt persoanele în vârstă de 15 ani și peste, care în cursul perioadei de referință îndeplinesc simultan următoarele condiții:

- ◆ nu au un loc de muncă și nu desfășoară o activitate în scopul obținerii unor venituri;
- ◆ sunt în căutarea unui loc de muncă, utilizând în ultimele 4 săptămâni diferite metode pentru a-l găsi: înscrierea la oficiile forței de muncă sau la agenții particulare de plasare, demersuri pentru a începe o activitate pe cont propriu, publicarea de anunțuri și răspunsuri la anunțuri, apel la prieteni, rude, colegi, sindicate etc.;
- ◆ sunt disponibile să înceapă lucrul în următoarele 15 zile, dacă și-ar găsi imediat un loc de muncă.

Numărul șomerilor în sens BIM a fost de 84,0 mii, fiind mai mic cu 8,0 mii față de anul precedent. Ponderea bărbaților printre șomeri a fost de 59,0%, iar a persoanelor din mediul urban de 59,5%. Doar 3,5% din totalul șomerilor au urmat o formă de instruire. Este necesar de menționat că din rândul șomerilor, 69,1% au fost persoane cu experiență în muncă.

Durata medie a șomajului a fost de 13 luni, în comparație cu 14 luni în 2010. Cota șomerilor ce se aflau în șomaj de lungă durată (șomaj de 1 an și mai mult) a constituit 32,6%. Dintre aceștia, 12,7% erau tineri (15-24 ani). Ponderea persoanelor ce se aflau în șomaj de foarte lungă durată (24 luni și mai mult) a constituit 13,3% din numărul total al șomerilor.

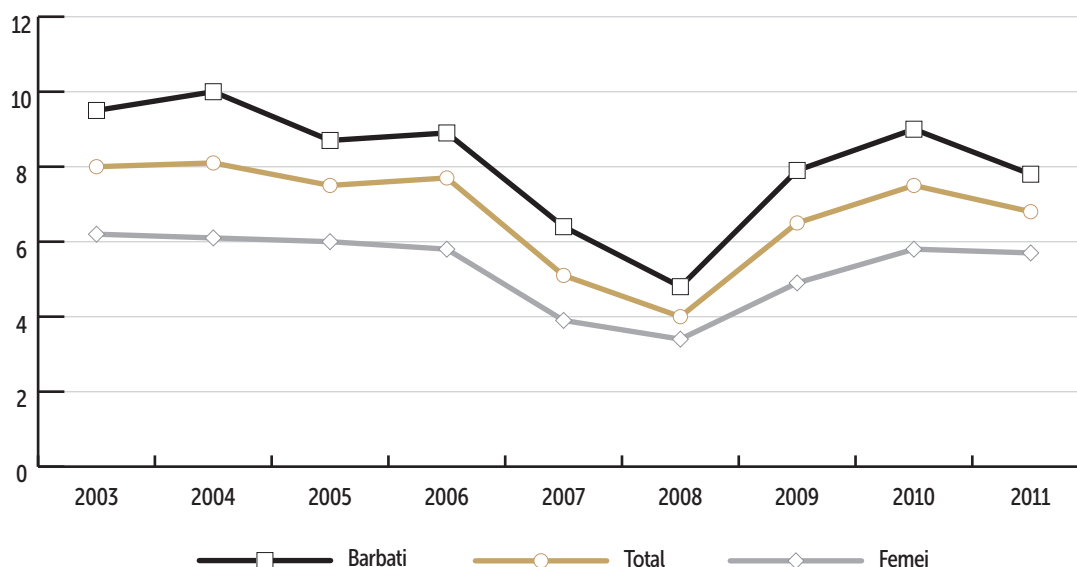
Rata șomajului (proporția șomerilor BIM în populația activă) la nivel de țară a înregistrat valoarea de 6,7%, fiind mai mică cu 0,8 p.p. față de anul precedent. S-au înregistrat disparități semnificative dintre ratele șomajului la bărbați – 7,7% și la femei – 5,6%; în mediul urban – 8,2% față de mediul rural - 5,2% (Graficul 7).

Rata șomajului în rândul tinerilor (15-24 ani) a fost de 14,9%, cu 2,9 p.p. mai mică față de anul 2010. Deosebiri pe sexe a ratei șomajului la tineri sunt neesențiale: 14,2% la bărbați și 15,8% - la femei. Ponderea șomerilor tineri în total a fost de 25,0%.

Graficul 7.
Evoluția ratei șomajului

Sursa: Biroul Național de Statistică

Incidența șomajului cu durată de 6 luni și mai mult în rândul tinerilor (ponderea șomerilor de 15-24 ani cu durată șomajului de 6 luni și mai mult din numărul total al șomerilor din aceeași grupă de vârstă) a alcătuit 40,8%, mai mare față de anul 2010 cu 2,3 p.p.

Ținta 2. Micșorarea ponderii populației sub pragul absolut al sărăciei de la 30,2% în 2006 până la 25% în 2010 și până la 20% în 2015

Similar evoluției ratei sărăciei conform pragului internațional, în anul 2007 nivelul sărăciei absolute a scăzut până la 25,8%, fiind aproape de valoarea țintei intermediare pe anul 2010. Totodată, începând cu anul 2008, nivelul sărăciei a început să crească, constituind 26,4%. Astfel, în anul 2008 circa 875 mii de persoane au avut un consum lunar mai mic decât pragul sărăciei absolute⁶ - 945,9 lei (91 USD).⁷

Un motiv al creșterii sărăciei absolute este diminuarea volumului remitențelor în perioada 2009 care au continuat să reprezinte o sursă importantă de depășire a sărăciei pentru populația țării.⁸ Scăderea transferurilor de peste hotare a influențat în special creșterea sărăciei absolute. Cea mai înaltă rată a sărăciei absolute a fost înregistrată anume în al patrulea trimestru, când remitențele au diminuat. Un impact mai semnificativ al diminuării veniturilor din munca rezidenților de peste hotare s-a manifestat în zonele rurale. Conform datelor Băncii Naționale începând cu anul 2010 volumul remitențelor au început să crească, însă nu au ajuns la nivelul celor din anul 2008 (vezi tabelul 4).⁹

6 Pragul sărăciei absolute reprezintă suma cheltuielilor totale de consum pentru produse alimentare, bunuri nealimentare și servicii

7 www.undp.md/presscentre/2010/.../ODM_raport_rom.pdf

8 Pe parcursul ultimilor ani remitențele au servit drept sursă de procurare a locuințelor, de finanțare a studiilor și a consumului. Începând cu sfârșitul anului 2008 nivelul remitențelor s-a redus brusc. Astfel, datele Băncii Naționale arată că volumul remitențelor în al patrulea trimestru al anului 2008 a scăzut cu 17% în comparație cu trimestrul precedent

9 Banca Națională a Republicii Moldova, www.bnm.md

Reducerea sărăciei extreme și a foamei

Obiectivul 1

Tabelul 4.
Transferul de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice (rezidente și nerezidente) prin băncile din Republica Moldova

dinamică anuală

(milioane USD)

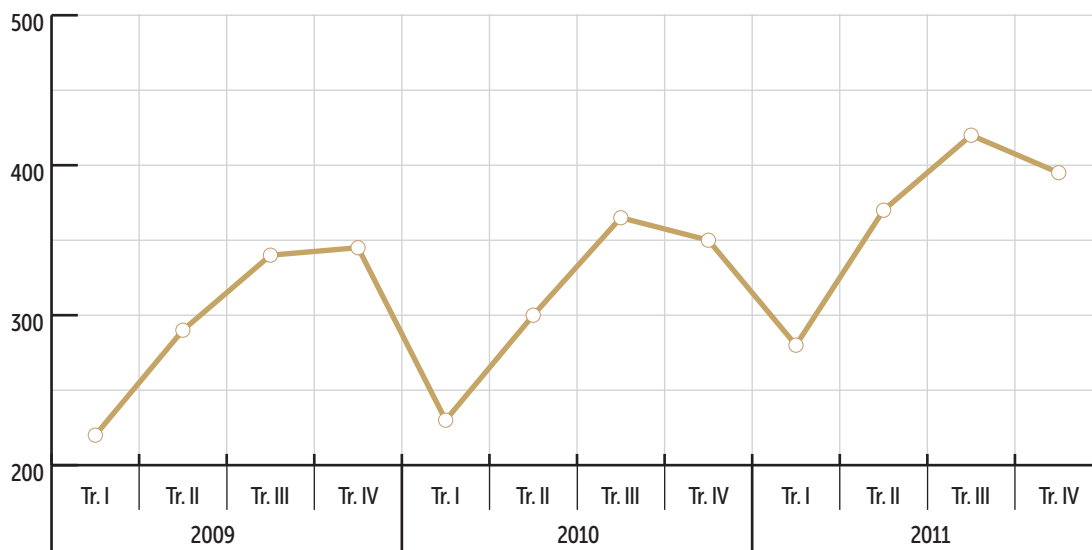
	Trimestrul I		Trimestrul II		Trimestrul III		Trimestrul IV		TOTAL	
	Total intrări	Inclusiv prin STIB*	Total intrări	Inclusiv prin STIB*	Total intrări	Inclusiv prin STIB*	Total intrări	Inclusiv prin STIB*	Total intrări	Inclusiv prin STIB*
1999	12.41	5.70	20.23	11.31	26.08	16.08	30.90	19.12	89.62	52.21
2000	29.35	19.49	36.02	23.92	42.37	28.49	45.20	29.88	152.94	101.78
2001	42.64	28.69	45.29	30.98	59.87	38.52	64.19	41.89	211.99	140.08
2002	50.77	32.74	60.21	39.34	73.05	46.20	70.09	43.07	254.12	161.35
2003	61.12	35.12	76.12	42.54	90.94	50.22	89.11	47.71	317.29	175.59
2004	76.92	37.70	93.07	48.05	115.29	64.75	137.13	87.92	422.41	238.42
2005	120.05	83.70	181.78	136.34	197.13	151.54	184.29	142.93	683.25	514.51
2006	149.45	112.21	204.52	155.57	249.22	197.00	251.36	201.76	854.55	666.54
2007	209.44	160.13	265.30	210.27	367.83	303.64	375.66	312.64	1,218.23	986.68
2008	320.67	261.56	435.21	357.03	506.51	424.84	397.70	342.74	1,660.09	1.386.17
2009	225.69	181.47	289.03	238.42	331.53	278.68	335.77	283.66	1,182.02	982.23
2010	233.31	193.63	301.84	258.39	361.05	316.30	347.94	303.92	1,244.14	1.072.24
2011	275.85	235.63	367.38	319.22	421.01	373.81	389.55	347.95	1,453.79	1,276.61

Remarcă: Persoanele fizice care transferă și primesc banii pot avea cetățenia oricărui stat.

Proveniența și destinația hanilor transferați pot fi diferite.

* STIB - Sisteme de transfer internațional de bani utilizate în Republica Moldova

Allure	Contact	Poșta Rapidă	Unistream
Anelik	InterExpress	Privat Money	Western Union
Avers	Leader	RIA Money Transfer	Xpress Money
Blizko	Migom	Smith & Smith	Zolotaya Korona
Coinstar Money Transfer	MoneyGram	Strada Italia	ctc.

Sursa: Banca Națională a Republicii Moldova, www.bnm.md

Totodată, luând în considerație faptul că efectele crizei economice mondiale au continuat să se agraveze pe parcursul anului 2009, fenomenul sărăciei a continuat să se extindă nu doar în zonele rurale, dar și în cele urbane.

Un alt motiv al creșterii sărăciei absolute se datorează și unei performanțe proaste a agriculturii în mediul rural. Or, în Republica Moldova există diferențe esențiale între nivelul sărăciei din zonele urbane și rurale; sărăcia în mediul rural e de peste 2 ori mai mare decât cea înregistrată în mediul urban.¹⁰

În acest context, e de menționat că pentru îmbunătățirea managementului terenurilor agricole și protecția complexă a solurilor este de remarcat proiectul desfășurat cu începere din anul 2010 cu suportul și finanțarea Băncii Mondiale și Agenției Suedeze pentru Cooperare și Dezvoltare (SIDA), în vederea reparcelării terenurilor agricole pe teritoriile administrative a 40 de sate din 21 de raioane, selectate pentru faza de pilotare. Bugetul mediu alocat fiecărei localități în vederea realizării acestui proces de reparcelare este de 60 mii de lei.

Din numărul total de proprietari identificați (50,184 persoane) în cele 40 de sate, 75% (37,520 persoane) au fost intervievați: 55% din numărul total de proprietari identificați și-au manifestat interesul de a participa în proiect (27,765 persoane) și 20% (7,381 persoane) au semnat formularele acordului de reparcelare, ceea ce înseamnă că proiectarea/planificarea reparcelării a fost finalizată pentru acești proprietari de terenuri, iar tranzacțiile pot fi înregistrate și implementate. La situația din 30 septembrie 2010, în cele 40 de localități participante erau inițiate 8,439 tranzacții funciare dintre care 5,513 pe deplin implementate (4,392 tranzacții de vânzare-cumpărare, 164 de schimb, 345 de arendă și 438 moșteniri) și 2,926 tranzacții în proces de implementare. Rata de participare a proprietarilor la proiect constituie 11% – luând în calcul doar tranzacțiile deja înregistrate și 17% – adăugând tranzacțiile aflate în proces de implementare.¹¹

Totodată, pe parcursul anului 2010 au fost dezvoltate, promovate și implementate în practică tehnologii resurso-reproductive de prelucrare a solului în cadrul unui set de patru gospodării agricole, pe o suprafață totală de 6,085 ha (Moara de Piatră, Popeștii de Jos, Țarigrad și Hăsnășenii Mari, din raionul Drochia).

O altă serie de proiecte pilot privind “Deținerea Cărții Istoriei Câmpurilor” au fost implementate pe o suprafață totală de 200 ha, în gospodăriile agricole din raioanele Soroca, Edineț, Orhei, Briceni și Ocnița.

De asemenea, în vederea îmbunătățirii managementului terenurilor agricole, a fost elaborat materialul informativ „Patrimoniul pedologic, calitate, valorificare și management” și ghidul ”Evaluarea și managementul solurilor în cadrul practicilor agricole ecologice”. După cum derivă și din titlu, ultimul este destinat producătorilor agricoli care s-au angajat în dezvoltarea sectorului ecologic de producție.

Conform prevederilor legale, fondul de subvenționare a producătorilor agricoli pentru 2010 a constituit 300,0 mil. lei, care, de la 1 octombrie 2011, a fost majorat cu încă 100 mil. lei. La situația din 6 octombrie 2010 erau valorificate 79,5 mil. lei, preponderent mijloacele fiind alocate pentru stimularea investițiilor pentru înființarea plantațiilor multianuale, unde au fost valorificate 37,5 mii lei și

¹⁰ www.rapc.gov.md/file/Raport_ODM_prefinal_ro.doc

¹¹ Raport de evaluare a implementării Strategiei de dezvoltare pe perioada 2009-2010, pag.81

Reducerea sărăciei extreme și a foamei

Obiectivul 1

stimularea investițiilor pentru procurarea tehnicii și utilajului agricol, precum și a echipamentului de irigare, unde au fost valorificate 19,8 mil. lei.¹²

În același sens, cu susținerea statului, prin intermediul Programelor IFAD și RISP, în sectorul rural al republicii, pe durata semestrului I al anului 2010, au fost finanțate 246 activități agricole în valoare de 74,8 mil. lei. Acesta este un indicator care prezintă o performanță importantă la acest capitol, reprezentând o majorare a acestui tip de alocații cu aproximativ 68% (42 mil. lei) față de aceeași perioadă a anului 2009.

În perioada 2011-2016, Proiectul de Servicii Financiare Rurale și Dezvoltare a Businessului Agricol (IFAD-V) va fi implementat, având un buget de 19,5 milioane dolari SUA. Proiectul este co-finanțat de Guvernul Regatului Danemarcei cu 4,5 milioane dolari SUA cu titlu de grant, pentru susținerea tinerilor antreprenori din zonele rurale ale Republicii Moldova.

Sursele proiectului vor fi folosite la acordarea creditelor în condiții avantajoase, finanțarea proiectelor de dezvoltare a infrastructurii economice rurale, asistență tehnică, instruire, consultanță și suport la elaborarea planurilor de afaceri beneficiarilor de credite.¹³

Prin prisma Programului de dezvoltare a infrastructurii de piață pentru produsele agroalimentare sunt promovate politici de piață și comerț pentru asigurarea unui mediu favorabil necesar dezvoltării afacerilor și stimularea investițiilor de-a lungul lanțului valoric agroalimentar, promovarea activă a exporturilor de produse agricole cu valoare adăugată, susținerea procesului de îmbunătățire a infrastructurii post-recoltare și consolidarea relațiilor directe între producători și consumatori, perfecționarea infrastructurii de marketing și implementarea unui sistem de informare asupra piețelor, atragerea investitorilor străini și locali în procesul de dezvoltare a mijloacelor de producere și creștere a calității producției agroalimentare.

Întru asigurarea inofensivității produselor alimentare și promovarea exporturilor, precum și a armonizării legislației naționale la Aquis-urile Comunitare, a fost elaborat și adoptat de către Parlament în primă lectură proiectul Legii cu privire la protecția plantelor și carantina fitosanitară. De asemenea, a mai fost elaborat și implementat în perioada 2009-2010 „Registrul fitosanitar”, care conține un set de date vitale despre importatorii producției supuse controlului fitosanitar.

În vederea bunei organizări a repartizării absolvenților în câmpul muncii, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a solicitat Direcțiilor Raionale Agricultură și Alimentație colectarea informației privind necesarul de cadre în anul 2010. Până la începutul anului 2011 au fost repartizați 16,5% (229 persoane) din numărul total de absolvenți (1,391 persoane).¹⁴

Profunzimea sărăciei absolute sau altfel spus deficitul de venituri ale persoanelor sărace în raport cu pragul sărăciei, în 2010 a constituit 4,5%, iar profunzimea sărăciei extreme 0,3% (vezi tabelul 5). Aceasta înseamnă că fiecare persoană absolut săracă are un deficit mediu de circa 45,7 lei pentru a depăși starea de sărăcie absolută, iar fiecărei persoane extrem de sărace nu-i ajung circa 1,6 lei pentru a ieși din sărăcie extremă.

12 Raport de evaluare a implementării Strategiei de dezvoltare pe perioada 2009-2010, pag.82-84

13 <http://www.ifad.md/news/?nid=013d6858cf8b1773951160b79a14335a>

14 Raport de evaluare a implementării Strategiei de dezvoltare pe perioada 2009-2010, pg.86-87

Tabelul 5.
Rata sărăciei absolute și extreme în funcție de gen, anul 2010

	Rata sărăciei absolute		Rata sărăciei extreme		Rata sărăciei absolute total	Rata sărăciei extreme total
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei		
Rata sărăciei total, %	27,1	25,8	3,4	3,0	26,4	3,2
Rata sărăciei la bătrâni total, %	35,3	36,7	3,2	3,3	36,1	3,3
inclusiv pe grupe de vârstă:						
60 - 69 ani	28,1	28,0	2,6	2,8	28,0	2,7
70 - 75 ani	42,4	41,1	2,7	3,1	41,6	2,9
> 75 ani	43,0	49,8	5,1	4,8	47,3	4,9
Rata sărăciei la copii total, %	27,3	26,7	3,2	4,0	27,0	3,6
inclusiv pe grupe de vârstă:						
< 5 ani	29,7	27,8	2,3	6,0	28,8	4,1
5 - 9 ani	27,6	24,7	2,8	3,8	26,2	3,3
10 - 14 ani	25,5	24,3	3,5	2,3	25,0	2,9
15 - 18 ani	27,2	30,0	3,9	4,5	28,5	4,2
Fermieri	37,6	36,2	6,8	6,3	36,9	6,5
Angajați în sectorul agrar	44,6	41,1	8,0	8,5	42,8	8,3
Pensionari	37,6	37,0	3,7	3,3	37,3	3,5
Gospodării cu 3 și mai mulți copii până la 18 ani	41,9	42,8	7,3	8,3	42,3	7,8
Gospodării cu 3 și mai mulți copii până la 16 ani	42,1	41,9	6,4	7,9	42,0	7,2
Gospodării conduse de persoane cu studii de bază și primare	43,5	42,0	6,2	5,2	42,6	5,6
Gospodării conduse de persoane fără studii primare și analfabeți	67,2	51,4	8,5	5,6	55,9	6,4
Gospodării formate dintr-o singură persoană	26,1	30,1	5,3	2,1	29,0	2,9
Gospodării care se întrețin din alocațiile pentru șomaj	63,2	20,5	0,0	0,0	34,9	0,0

Sursa: mec.gov.md

În ceea ce privește indicele severității sărăciei, care reflectă gravitatea fenomenului sărăciei, în anul 2010 acest indicator a continuat trendul descendent, constituind 1,4% (vezi tabelul 6).

Tabelul 6.
Indicatorii sărăciei în anii 2006 – 2010

	2006	2007	2008	2009	2010
Pragul absolut al sărăciei (lei)	747,4	839,3	945,9	945,9	1015,9
Rata sărăciei absolute	30,2	25,8	26,4	26,3	21,9
Profunzimea sărăciei absolute	7,9	5,9	6,4	5,9	4,5
Severitatea sărăciei absolute	3,0	2,1	2,3	2,0	1,4
Pragul sărăciei extreme (lei)	404,2	453,9	511,5	511,5	549,4
Rata sărăciei extreme	4,5	2,8	3,2	2,1	1,4
Profunzimea sărăciei extreme	1,0	0,5	0,5	0,4	0,3
Severitatea sărăciei extreme	0,4	0,2	0,1	0,1	0,1

Sursa: BNS, în baza datelor CBGC

La nivel național, în anul 2010 nivelul inegalității a scăzut, deși nesemnificativ. Conform coeficientului Gini, nivelul inegalității în Republica Moldova a constituit 0,305, comparativ cu 0,309 în 2009. Un alt indicator care reflectă nivelul inegalității este distribuția 90/10 a mediei cheltuielilor de consum pe adult echivalent. Acesta indică, de asemenea, o reducere ușoară a inegalității în țară. Astfel, cheltuielile medii ale celor mai înstărite 10% din populație sunt de circa 6,3 ori mai mari decât ale celor mai sărace 10% din populație (vezi Tabelul 7). Sub aspect regional, inegalitatea în sate și orașe mici a crescut, iar în orașele mari diferența dintre bunăstarea celor săraci și bogați s-a diminuat.

Tabelul 7.

Distribuția cheltuielilor de consum în anii 2006 – 2010¹⁵

Pondere cheltuielilor de consum pe grupe de chintile (20%) pe adult echivalent:	2006	2007	2008	2009	2010
TOTAL	100	100	100	100	100
Chintila I	8,2	8,1	8,3	7,9	8,1
Chintila II	12,8	12,9	13,5	13,1	13,0
Chintila III	17,1	16,7	16,7	16,9	16,6
Chintila IV	22,8	22,1	21,7	22,5	21,7
Chintila V	39,1	40,1	39,8	39,6	40,5
Coeficientul Gini pe cheltuieli de consum pe persoană (ponderat)	0,315	0,298	0,292	0,309	0,305
Distribuția 90/10, media cheltuielilor de consum pe adult echivalent	7,01	6,73	6,19	6,51	6,29

Sursa: BNS, în baza datelor CBGC.

Ținta 3. Micșorarea ponderii populației sub pragul sărăciei extreme de la 4,5% în 2006 până la 4% în 2010, și până la 3,5% în 2015

În anii 2007 și 2008 Republica Moldova deja a reușit să atingă nivelul sărăciei extreme stabilit atât în contextul țintei intermediare pe anul 2010 (4,0%), cât și în contextul țintei finale pe anul 2015 (3,5%).

Conform datelor Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice, veniturile disponibile ale populației în trimestrul III 2011 au constituit 1475,6 lei lunar în medie pentru o persoană, fiind în creștere cu 12% față de același trimestru al anului precedent. În termeni reali (cu ajustarea la indicii prețurilor de consum) veniturile au înregistrat o creștere de 2,9% (vezi tabelul 8).¹⁶

Tabelul 8.

Veniturile disponibile ale populației, în trimestrul III

	2007	2008	2009	2010	2011
Venituri disponibile – total (medii lunare pe o persoană), lei	1066,4	1220,1	1193,7	1317,7	1475,6
inclusiv în % pe surse de formare:					
Activitatea salariată	43,9	43,7	47,2	45,6	42,3
Activitatea individuală agricolă	15,3	10,5	8,5	8,1	10,1
Activitatea individuală non-agricolă	5,4	7,6	6,3	6,6	8,8
Venituri din proprietate	0,2	0,0	0,2	0,1	0,6
Prestații sociale	13,2	15,6	18,8	18,8	17,9

¹⁵ Cifrele sunt ponderate și sunt reprezentative la nivel național

¹⁶ Biroul Național de Statistică, www.statistica.md

	2007	2008	2009	2010	2011
din care:					
pensii	11,5	13,6	16,5	15,8	15,4
indemnizații pentru copii	0,4	0,4	0,7	0,8	0,7
compensații	0,5	0,6	0,7	0,6	0,6
ajutor social	-	-	0,1	0,2	0,2
Alte venituri	22,1	22,6	19,0	20,9	20,3
din care, remitențe	16,7	18,5	14,5	17,1	16,0
Ponderea veniturilor în natură în total venituri disponibile, %	15,9	11,0	11,2	10,2	11,5

Sursa: Biroul Național de Statistică

Plățile salariale reprezintă cea mai importantă sursă de venit, dar cu o contribuție mai mică în formarea veniturilor totale disponibile, 42,3% față de 45,6% în trimestrul III 2010. Veniturile din prestațiile sociale sunt a doua sursă de venit după importanță și au contribuit la formarea veniturilor populației în proporție de 17,9% sau cu 0,9 puncte procentuale mai puțin față de același trimestru din anul 2010.

Veniturile obținute din activitatea individuală agricolă au înregistrat o pondere de 10,1% (+2 puncte procentuale), iar cele din activitatea individuală non-agricolă – de 8,8% (+2,2 puncte procentuale). O sursă importantă în formarea veniturilor gospodăriilor rămân a fi transferurile bănești din afara țării (remitențele), contribuția acestora fiind de 16% sau cu 1,1 puncte procentuale mai puțin față de trimestrul III 2010.

În structura veniturilor disponibile predominante sunt veniturile bănești, cu o pondere de 88,5% în trimestrul III 2011 față de 11,5% pentru veniturile în natură. În termeni absoluți, valoarea veniturilor bănești a însumat 1305,7 lei lunar în medie pe persoană, și 169,9 lei – veniturile în natură. Comparativ cu trimestrul III 2010, ponderea veniturilor bănești a scăzut cu 1,3 puncte procentuale.

Cheltuielile medii lunare de consum ale populației în trimestrul III 2011 au constituit 1612,8 lei lunar în medie pe persoană, fiind în creștere cu 10,2% față de același trimestru din anul precedent. În termeni reali (cu ajustarea la indicii de prețuri de consum), populația a cheltuit în medie cu 1,3% mai mult comparativ cu trimestrul III 2010 (vezi tabelul 9).¹⁷

Tabelul 9.
Cheltuielile de consum ale populației, în trimestrul III

	2007	2008	2009	2010	2011
Total cheltuieli de consum (medii lunare pe o persoană), lei	1211,3	1290,2	1300,7	1463,7	1612,8
inclusiv în % pentru:					
Produse alimentare	44,6	38,9	40,8	37,5	41,3
Băuturi alcoolice, tutun	2,2	1,4	1,7	1,6	1,4
Îmbrăcăminte, încălțăminte	11,9	12,9	12,2	11,3	10,2
Întreținerea locuinței	14,4	19,0	16,8	19,8	19,8
Dotarea locuinței	4,9	4,9	3,8	4,2	4,4
Sănătate	4,9	4,9	5,3	6,5	5,2
Transport	4,2	4,6	4,9	5,0	5,2

17 Biroul Național de Statistică, www.statistica.md

Reducerea sărăciei extreme și a foamei

Obiectivul 1

	2007	2008	2009	2010	2011
Comunicații	4,0	4,5	4,8	4,5	4,2
Agrement	2,1	2,9	2,5	2,3	1,9
Educație	0,6	0,3	0,7	1,5	1,0
Hotel, restaurant, cantină etc.	2,7	2,0	2,4	2,1	1,5
Diverse	3,6	3,6	4,0	3,8	3,7

Sursa: Biroul Național de Statistică

Categoriile cele mai vulnerabile ale populației care rămân expuse sărăciei sunt cele tradiționale: gospodăriile numeroase și cele formate din mai mulți copii, gospodăriile care se întrețin din veniturile obținute din activități agricole și persoanele în etate.

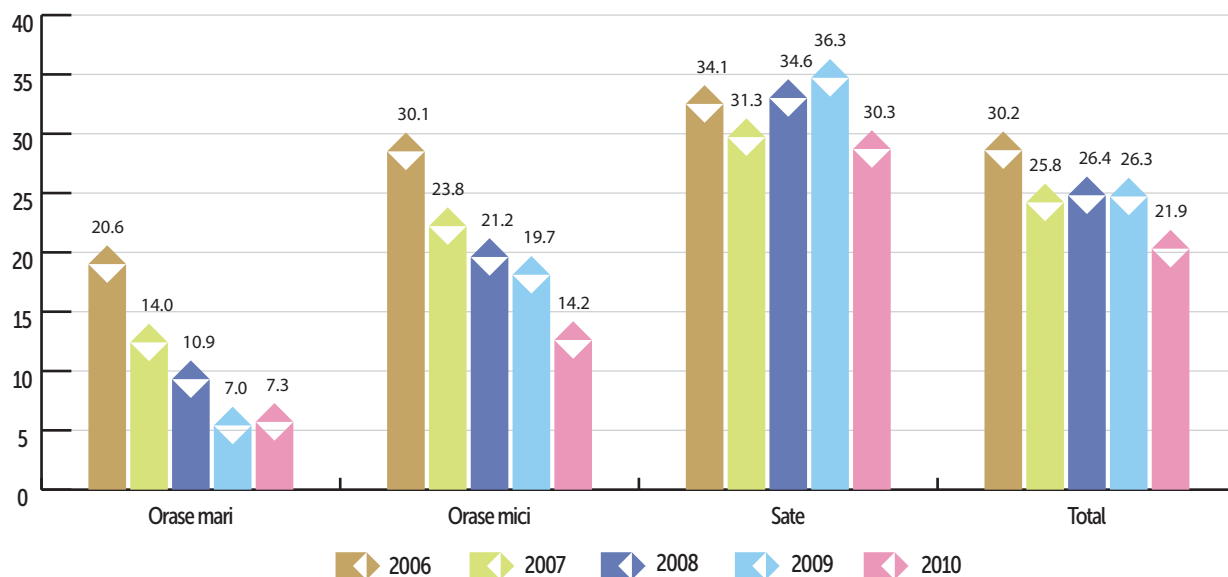
Printre factorii de bază care au avut impact semnificativ asupra evoluției sărăciei în anul 2010 (spre regret deocamdată nu sunt disponibile date oficiale pentru 2011) vom menționa:

- ◆ Creșterea volumului producției agricole;
- ◆ Majorarea prețurilor la produsele agricole;
- ◆ Implementarea reformelor în domeniul asistenței sociale, prin direcționarea mai eficientă a prestațiilor sociale spre cele mai vulnerabile pături ale populației, în special a ajutorului social.

Discrepanța dintre nivelul de trai al populației din mediul rural și mediul urban a rămas la fel de semnificativă. Cu toate acestea, după evoluțiile negative a ratei sărăciei în zonele rurale înregistrate în perioada anilor 2008-2009, în anul 2010 a fost constatată o ranversare a situației. Astfel, dacă în anul 2009 la sate se aflau în sărăcie 36,3% din populație, atunci în 2010 ponderea persoanelor sărace s-a diminuat până la 30,3% (vezi graficul 8).

Graficul 8.

Rata sărăciei absolute după mediul de reședință, anii 2006 – 2010

Totodată, bunăstarea populației din mediul urban în general a crescut în 2010, cu excepția mun. Chișinău și Bălți, unde rata sărăciei a rămas practic la nivelul anului 2009. În orașele mici nivelul sărăciei s-a redus de la 19,7% la 14,2% în 2010.¹⁸

Similar anilor precedenți, în anul 2010 au fost constatate diferențe semnificative în ceea ce privește incidența sărăciei pe regiuni. Astfel, după zonele statistice, datele arată că cea mai săracă zonă din Moldova în 2010 a fost zona de Centru, după care urmează zona de Sud, apoi Nordul țării. În centrul Moldovei circa 30% din populație este săracă, la Sud – 28%, iar în Nord – 24%. De menționat, în toate cele trei zone menționate, nivelul sărăciei întrece media ratei sărăciei pe țară. Comparativ cu anul 2009, a fost înregistrată o inversare de poziție în ierarhia celor mai afectate regiuni. Astfel, dacă în anul anterior cea mai mare rată a sărăciei era înregistrată în zona de Sud (38%), atunci în 2010 cel mai mare risc de sărăcie a fost atestat în zona de Centru (29,6%), zona de nord păstrându-și ultima poziție cu o rată de 23,7%. Cea mai spectaculoasă reducere relativă cu 10,3 puncte procentuale a fost înregistrată în zona de Sud, urmată de Nord cu 4,6 puncte procentuale, cea mai mică reducere relativă fiind constatată în zona de Centru cu 3,6 puncte procentuale.

În anul 2010, în medie, nivelul sărăciei în Republica Moldova a înregistrat tendințe de diminuare. Numărul populației sărace în țară s-a cifrat la 735 mii persoane, dintre care 588 de mii se aflau în mediul rural.¹⁹

18 mec.gov.md

19 mec.gov.md

CAPITOLUL 3.

ROLUL SOCIETĂȚII CIVILE ÎN ATINGEREA ȚINTELOR ODM 1

Edificarea oricărui sistem democratic este în dependență directă de un șir de factori de ordin obiectiv și subiectiv. Unul dintre acești factori îl constituie nivelul de dezvoltare și gradul de maturitate al societății civile. Acest proces este destul de complicat și contradictoriu. În Republica Moldova diferențierea socială bruscă a dus la marginalizarea unei părți considerabile a populației, care, în virtutea acestor împrejurări, a fost parțial exclusă din viața economică a societății, menținându-și doar posibilitățile de a se include episodic în viața politică. Societatea a fost preocupată inevitabil mai mult de chestiunea edificării statului și mai puțin de problemele constituirii unor rețele de structuri instituționalizate ale societății civile.

Dezvoltarea sectorului asociativ a început odată cu declararea independenței Republicii Moldova, acesta afirmându-se tot mai mult și mai mult în viața socială și politică a statului.

În același timp, sectorul asociativ în domeniile tangente **ODM 1** e în continuă dezvoltare. Totuși, procesele sociale haotice, polarizarea rapidă a societății, deformarea relațiilor sociale lasă o amprentă nefavorabilă asupra dezvoltării acestui sector important al unei societăți democratice.

În prezent în Republica Moldova sunt înregistrate peste 8000 ONG-uri cu diferite domenii de activitate, ceea ce constituie un indice important al gradului de participare al populației și al nivelului de structurare al societății (vezi tabelul 10).

Tabelul 10.
Repartizare OSC pe domenii de interes

Categoria ONG	Număr
Agricultură	88
Dezvoltare durabilă	800
Economie	110
Sindicate	19

Sursa: nsali.ulim.md/?page_id=2

Din perspectiva structurală, organizațiile non-guvernamentale se prezintă în forma unor centre comunitare, structura majorității (58,1%) organizațiilor având anume această formă. O pondere semnificativă în rândul ONG-urilor le mai aparține asociațiilor de tipul centrelor de resurse, însă semnificativ mai mică (16,9%).¹

În linii generale, conform proiectului Strategiei de dezvoltare a societății civile pentru anii 2012-2015, OSC din R. Moldova activează pentru toate categoriile de cetățeni. Totuși, conform aceleiași

1 nsali.ulim.md/?page_id=2

surse, aceștia desfășoară activități orientate preponderent în beneficiul copiilor și tinerilor (60,3%); persoanelor în etate (bătrâni, pensionari, veterani) și grupurilor profesionale, care sunt beneficiarii unei proporții de 17,8% și, respectiv, 17,0% dintre organizații; în serviciul femeilor activează 4,6% dintre OSC-uri, iar fiecare a zecea organizație neguvernamentală a declarat că instituțiile de stat sunt principalii lor beneficiari. De asemenea, o organizație din zece activează în beneficiul persoanelor socialmente defavorizate, iar 7,8% acționează în folosul altor OSC-uri. Asociațiile acordă o atenție mai mică categoriilor defavorizate. Astfel, doar 4,6% dintre organizații lucrează pentru persoane cu dizabilități, 3% – pentru minorități, și 2,7% – pentru victime. În același timp, 7,8% dintre organizații activează pentru toți cetățenii.²

Marea majoritate a ONG-urilor din R. Moldova au apărut la inițiativa unui grup local. Organizații neguvernamentale au mai fost create și în urma inițiativei altor ONG-uri, în rezultatul instituționalizării unui proiect sau program (vezi tabelul 11).

Tabelul 11.
Repartizarea OSC conform modalității de constituire

Ideea unui grup de inițiativă local	78.0%
Ideea altui ONG	5.4%
În rezultatul instituționalizării unui proiect sau program	4.5%
La inițiativa unei persoane	2.9%
La inițiativa autorităților publice locale (instituții de stat)	2.5%
Ideea unui / mai multor finanțatori	1.8%
Altceva	3.6%
Nu știu / Nici un răspuns	1.3%

Sursa: nsali.ulim.md/?page_id=2

În ceea ce privește motivele de creare ale organizației, motivul care a stat la baza creării majorității ONG-urilor este dorința nobilă de a rezolva probleme din localitate (60.3%) și dorința de a-și realiza interesele cetățenești sau profesionale (13,5%),³ deci apropiat celui dintâi. Persistă și motivele individuale ale fondatorilor, cum ar fi rezolvarea problemelor membrilor în cazul a 8,1% organizații din eșantion, dorința de a desfășura activitate în comun, deci din spirit asociativ - 5,9%, precum și dorința de a obține acces la sursele de finanțare - 4,1% (vezi tabelul 12).

Tabelul 12.
Motivele care au stat la baza creării OSC-urilor

Motivele creării	
Rezolvarea unor probleme din localitate / țară	60.3%
Realizarea intereselor cetățenești, profesionale	13.5%
Rezolvarea problemelor membrilor organizației	8.1%
Desfășurarea activităților în comun	5.9%
Obținerea accesului la sursele de finanțare	4.1%
Obținerea veniturilor suplimentare din activitatea proprie	0.3%
Altele	7.8%

Sursa: nsali.ulim.md/?page_id=2

² Strategia de dezvoltare a societății civile, 2012-2015

³ nsali.ulim.md/?page_id=2

În general, putem afirma că ONG-urile existente la acest moment acoperă practic toate domeniile posibile, însă în termeni calitativi observăm că aproape jumătate dintre organizațiile existente la moment activează fie în domeniul social, fie în educație. În cazul ONG-urilor ce activează în domeniul educației, ponderea se datorează în mare parte asociațiilor părinților și pedagogilor de pe lângă școli.

Serviciile sunt prestate în domeniul în care activează organizația. De regulă, sunt prestate servicii preponderent în domeniul social, servicii de instruire, informare și consultanță. Chiar și în cazul ONG-urilor care prestează servicii de protecție, de cele mai multe ori acestea țin de domeniul social și mai puțin de protecția drepturilor omului și mediului înconjurător.

Problemele și obstacolele în dezvoltarea ONG-urilor sunt foarte diverse.

Se desprinde cu claritate problema de bază a sectorului non-guvernamental – accesul limitat la sursele de finanțare, fie din cauza că sursele sunt insuficiente în condițiile în care mediul non-guvernamental în Republica Moldova este finanțat în mare parte de donatori străini, fie din cauza incapacității ONG-urilor de a obține noi finanțări.

Această problemă într-o oarecare măsură ține și de stat, deoarece deocamdată nu sunt cunoscute cazuri de implicare a acestuia în finanțarea unor servicii sociale ce se oferă de către sectorul neguvernamental, nefiind cunoscute cazuri de preluare a exemplului celorlalte state europene.

Printre problemele enunțate de către OSC-urile participante la prezenta cercetare, s-au conturat următoarele:

- ◆ relațiile precare de colaborare cu autoritățile publice centrale și locale;
- ◆ calitatea slabă, în unele cazuri, a resurselor umane;
- ◆ insuficiența liderilor;
- ◆ insuficiența cunoștințelor în domeniul managementului organizațional, în special cu referință la planificarea strategică a dezvoltării organizației;
- ◆ conlucrarea slabă cu mass-media și o investiție minimă în imagine;
- ◆ implicarea slabă, în unele cazuri, a OSC-urilor în soluționarea unor probleme importante existente în societate, lupta pentru soluționarea unor interese.⁴

3.1. CUNOAȘTEREA PRIORITĂȚILOR DE DEZVOLTARE

Majoritatea OSC-urilor cunosc într-o anumită măsură Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului, inclusiv anumite documente internaționale de dezvoltare, cum ar fi: Declarațiile Mileniului 2000, Declarația de la Paris 2005, Agenda pentru Acțiune de la Accra 2008, Principiile de la Istanbul pentru dezvoltare efectivă a organizațiilor societății civile, 2009, Parteneriatul pentru Cooperare Efectivă în domeniul Dezvoltării de la Busan 2011, Cadrul Internațional al Organizațiilor Societății Civile pentru Eficacitatea Dezvoltării 2011. Concomitent, majoritatea OSC-urilor active pe plan național urmăresc rapoartele naționale privind implementarea ODM-urilor, precum și cunosc documentele strategice naționale, regionale și locale de dezvoltare a țării, relevante ținutelor naționale ale ODM-urilor.

E de menționat, că organizațiile societății civile antrenate în cadrul cercetării s-au pronunțat pentru un interes mediu față de ODM-uri. În cazul ținutelor naționale ale **ODM 1** „Reducerea sărăciei extreme și a foamei”, acest lucru poate fi explicat fie prin implicarea insuficientă a sectorului asociativ în

4 <http://nsali.ulim.md>

soluționarea problemelor ce țin de reducerea sărăciei, fie prin faptul că practica de subcontractare a serviciilor prestate de organizații neguvernamentale a fost și rămâne a fi una slab răspândită.

Totuși, putem remarca implicarea organizațiilor neguvernamentale în activități relevante tangențiale cu țintele naționale ale **ODM 1** în domenii ce vizează asistența pentru persoanele și familiile nevoiașe, servicii de informare privind crearea și dezvoltarea afacerilor, antrenarea tinerilor în câmpul muncii, asistență copiilor orfani sau care provin din familii nevoiașe.

3.2. ADVOCACY DE POLITICI

E de remarcat faptul că în ultimii ani s-a observat o participare mai activă a OSC-urilor în procesul decizional. În cadrul evenimentelor de consultări publice ale actelor decizionale, participă reprezentanți ai autorităților publice locale, instituții științifice, organizații neguvernamentale și alte părți interesate. Deocamdată nu putem prezenta anumite date statistice privind numărul de recomandări parvenite din partea organizațiilor societății civile, căci asemenea date nu există și corespunzător e foarte dificil să analizăm gradul de implicare al acestora în procesul de luare a deciziilor. Ceea ce poate fi constatat la moment este faptul că există un anumit număr de organizații ale societății civile care se implică activ în procesul decizional.

Modalitățile de implicare în advocacy de politici ale acestor organizații sunt variate: elaborare de documente decizionale, organizare de consultări publice, elaborare de studii, elaborare de documente de poziții, participare în cadrul grupurilor de lucru sau consilii consultative. În majoritatea cazurilor aceste activități sunt realizate în parteneriat cu autoritățile de resort sau cu implicarea acestora în proces.

De exemplu, acțiunile de advocacy pe care le realizează organizațiile societății civile active țin de:

- ◆ recomandări de politici în vederea perfecționării cadrului legal ce țin de asigurarea procesului de transparență;
- ◆ participarea la elaborarea nomenclatorului de servicii sociale, aprobat prin ordinul MMPSF;
- ◆ participarea la mesele rotunde relevante domeniului;
- ◆ oferirea comentariilor la proiectele de acte normative și legislative;
- ◆ promovarea asigurării facultative în domeniul agriculturii, promovarea fondurilor nestatale de pensii;
- ◆ promovarea activității asociațiilor de economii și împrumut;
- ◆ promovarea extinderii serviciilor sociale, medicale, educaționale la scară națională.

Instituțiile guvernamentale de resort susțin că rolul cel mai important în acest sens constă în organizarea de către OSC-uri a campaniilor de informare, iar anumite organizații donatoare susțin că ONG-urile se implică în ultimul timp mai activ în discutarea și monitorizarea politicilor publice în domeniu.

O problemă importantă invocată de către OSC-urile active în domenii tangente **ODM 1** care au participat la prezenta cercetare, s-au referit la pasivitatea autorităților publice locale în procesul de colaborare în vederea realizării acțiunilor de advocacy. La fel, s-a menționat ca problemă deosebită, reticența în unele cazuri a autorităților publice locale de a discuta de la egal la egal propunerile și recomandările parvenite din partea reprezentanților societății civile.

Un exemplu elocvent privind participarea civică pot servi Organizațiile non-guvernamentale „Respirația a doua” (Moldova) și „HelpAge International” (Marea Britanie), care au contribuit la conștientizarea factorilor de decizie și a furnizorilor de servicii la toate nivelurile referitor la vulnerabilitatea familiilor de migranți. Concomitent, organizația „Respirația a doua” prin activitatea sa contribuie la consolidarea capacităților organizațiilor societății civile interesate și ale autorităților publice locale de a oferi asistență într-un mod eficient.

E de menționat că a fost creată o rețea a voluntarilor vârstnici care a oferit sprijin comunitar pentru 613 gospodării vulnerabile (copiii migranților moldoveni și bunicii lor). A fost facilitată participarea copiilor singuri - acasă în 223 de acțiuni comunitare, cum ar fi cluburi de discuții, școala pentru bunici, teatru social, concursuri de desene pe tema migrației. Maria Chirtoca, o bunică în vârstă de 74 de ani, povestește despre participarea sa la un eveniment care a reunit mai multe generații: „Participarea la concursuri a fost foarte interesantă și utilă, a ridicat starea mea de spirit. Nu am participat la astfel de concursuri de vreo 20 de ani. Am dat tot ce e mai bun din mine ca să nu mă las mai prejos de nepoata mea de 13 ani. Ca fost profesor, cred că astfel de concursuri ar trebui să fie organizate mai des, pentru ca oamenii în vârstă să devină mai activi și să-și dezvolte capacitățile intelectuale și să mențină starea de sănătate a copiilor noștri.”

3.3. PRESTAREA DE SERVICII

Cu referință la implicarea sectorului neguvernamental, am putea menționa că tipurile de servicii prestate țin de:

- ◆ servicii psihologice;
- ◆ servicii de orientare profesională;
- ◆ orientare vocațională și ajutor la angajarea în câmpul muncii;
- ◆ incluziunea școlară pentru copii cu dizabilități;
- ◆ cantine sociale;
- ◆ centre de zi pentru bătrâni;
- ◆ acțiuni de caritate;
- ◆ pachete alimentare.

Instituțiile guvernamentale de resort consideră că societatea civilă oferă servicii ce contribuie la reducerea sărăciei, de genul: acțiuni de binefacere, susținere în realizarea unor proiecte comune cu autoritățile publice locale, dezvoltarea serviciilor sociale după necesitate.

Partenerii de dezvoltare au menționat că ONG-urile se implică la: prestarea de servicii din domeniul asistenței sociale, sănătate, educație, pilotarea modelelor inovatoare de servicii, dezvoltarea serviciilor sociale prin implicarea voluntariatului.

Partenerii ONG-urilor în prestarea serviciilor sunt de regulă organizații neguvernamentale interesate în domeniul corespunzător, autoritățile publice locale, organizațiile internaționale. E de menționat că fiecare organizație în parte poate avea mai mulți parteneri în dependență de proiectul concret pe care îl implementează.

Pe de altă parte, ONG-urile active în domeniul analizat, participante la cercetare, au menționat și faptul că pentru o contribuție mai eficientă în prestarea de servicii ar avea nevoie de următoarele:

- ◆ mai bună implicare a altor actori de dezvoltare, precum instituțiile guvernamentale și sectorul privat;

- ◆ mai mult suport din partea organizațiilor guvernamentale pentru activitățile implementate;
- ◆ diversificarea resurselor financiare pentru implementarea proiectelor;
- ◆ mai bună colaborare cu instituțiile guvernamentale și non-guvernamentale de resort;
- ◆ date statistice privind gradul progresului înregistrat în anumite domenii de interes.

Instituțiile guvernamentale, de rând cu partenerii de dezvoltare, consideră că pentru asigurarea durabilității serviciilor ce țin de eradicarea sărăciei e nevoie de: dezvoltarea și adoptarea actelor legislative ce ar facilita procurarea / preluarea serviciilor sociale de către APL; co-finanțarea de către APC și APL a serviciilor dezvoltate de către ONG-uri; dezvoltarea programelor de antreprenoriat social; implicarea donatorilor internaționali în susținerea acestora.

Organizațiile neguvernamentale participante la cercetare au menționat că, în afară de ceea ce realizează la moment, în acest domeniu, planifică să se implice în următorii 2 – 3 ani inclusiv în:

- ◆ implementarea proiectelor sociale cu implicarea copiilor;
- ◆ organizarea taberelor de vară pentru copiii din familii defavorizate;
- ◆ dezvoltarea proiectelor social-medicale pentru copiii din familiile marginalizate;
- ◆ implementarea programelor umanitare de combatere a foamei.

Instituțiile guvernamentale planifică să acorde susținere ONG-urilor pentru o implicare mai eficientă în dezvoltarea și implementarea de servicii prin suținerea platformei de cooperare dintre societatea civilă și Guvern prin intermediul Consiliului Național pentru Participare, implementarea prevederilor Legii nr.35 din 03.03.2011 pentru aprobarea Strategiei de dezvoltare a pieței financiare nebancale pe anii 2011-2014 și a Planului de acțiuni, conlucrare în formularea politicilor, transparență decizională, asistență metodologică instituțiilor Guvernului, în scopul asigurării aplicării prevederilor legale cu privire la transparența decizională.

3.4.SENSIBILIZARE ȘI INFORMARE

Ca și în cazul activităților ce țin de prestarea serviciilor, partenerii OSC-urilor în informare și sensibilizare sunt de obicei alte organizații neguvernamentale interesate în domeniul corespunzător, autoritățile publice locale și organizațiile internaționale interesate.

La acest capitol, OSC-urile din domeniu de regulă se implică în următoarele genuri de activități:

- ◆ sprijin la inițierea afacerii proprii pentru diverse categorii de populație;
- ◆ organizarea campaniilor de informare;
- ◆ organizarea meselor rotunde pentru dezvoltarea colaborării;
- ◆ atragerea sectorului privat pentru dezvoltarea acțiunilor de sponsorizare.

Pentru următorii 2 – 3 ani, OSC-urile participante la cercetare sugerează ca ar fi oportun să se implice mai activ în:

- ◆ inițierea programelor de mobilizare socială;
- ◆ participarea la schimbul de atitudini;
- ◆ campanii de informare.

3.5. ROLUL DE MODEL

În cadrul cercetării efectuate, multe dintre organizațiile interviewate au răspuns că nu au un plan concret de acțiuni sau sunt în proces de elaborare a unuia pe domeniile relevante țințelor **ODM 1**. Atenția lor este sporită în mod special asupra accesului populației la programe de susținere socială, la un sistem de management al calității serviciilor sociale. Cu toate acestea, planurile de activitate nu sunt afișate pe paginile web ale organizațiilor neguvernamentale, ele sunt documente de călăuză internă ale acțiunilor ulterioare. Aspectul pozitiv este faptul că pe paginile web sau blogurile organizațiilor neguvernamentale, care bineînțeles dispun de astfel de resurse informaționale, putem găsi rapoarte de activitate recente cu descrierea activităților realizate. Acesta este un model de transparență și de promovare a activităților. Tot aici pot fi accesate publicațiile realizate în cadrul diferitor proiecte, inclusiv cele relevante țințelor naționale ale **ODM 1**. De asemenea, organizațiile neguvernamentale își promovează activitățile în cadrul evenimentelor naționale sau internaționale.

3.6. CONTRIBUȚIA ONG-URILOR LA SCHIMBĂRI

Instituțiile guvernamentale de resort consideră că ONG-urile ar putea să se implice mai activ în:

- ◆ participarea activă în procesul de formulare a politicilor;
- ◆ implicarea în prestarea serviciilor sociale pentru persoanele defavorizate;
- ◆ coordonarea activităților desfășurate de comun acord.

Organizațiile donatoare participante la cercetare sunt de părerea că OSC-urile ar trebui să se implice mai activ în:

- ◆ informarea mai bună în domeniul deschiderii / administrării unei afaceri;
- ◆ informarea cu privire la credite;
- ◆ dezvoltarea serviciilor sociale la nivel de comunitate;
- ◆ analiza politicilor focusate pe creșterea economică și dezvoltarea antreprenoriatului;
- ◆ monitorizarea politicilor sociale și a echității sociale;
- ◆ promovarea cadrului legal pentru contractarea socială;
- ◆ mobilizarea comunităților în programe de asistență a păturilor vulnerabile.

Reprezentanții sectorului privat care au participat la cercetare au menționat că ar fi necesar ca OSC-urile să se implice mai activ în proiecte de parteneriat public-privat și să fie mai active în activitatea lor ca și structură de contact între instituțiile statului și sectorul privat pentru a putea oferi ajutor păturilor vulnerabile.

Instituțiile guvernamentale consideră că, pentru valorificarea deplină a potențialului existent în societatea civilă, acestea trebuie în primul rând să se axeze mai mult pe activități aducătoare de venit ce ar putea fi utilizate în scopul atingerii obiectivelor de constituire a acestora.

Organizațiile donatoare consideră că ar fi necesar de dezvoltat cadrul legal pentru desfășurarea antreprenoriatului social și contractarea socială a serviciilor prestate de OSC-uri.

Organizațiile societății civile participante la cercetare consideră că:

- ◆ autoritățile nu sunt gata să coopereze în eficientizarea resurselor pe care le au prin implicarea prestatorilor de servicii nestatale;

- ♦ autoritățile implică structurile neguvernamentale doar ca mijloc de a acoperi carențele din sistem și ca resursă gratuită în a răspunde la cererile tot mai mari ale populației sărace.

În acest context, OSC-urile menționează ca și probleme de bază cu care se confruntă statul în eradicarea sărăciei extreme și a foamei:

- ♦ instabilitatea politică;
- ♦ carențe la nivel de colaborare între instituțiile statului de diferite nivele.

Un exemplu elocvent privind contribuția OSC-urilor la schimbări ar putea servi activitățile desfășurate de către organizația „Catholic Relief Services”, care activează în Republica Moldova din anul 2004.

Din cele menționate mai sus putem concluziona că societatea civilă conștientizează importanța consolidării eforturilor în vederea reducerii sărăciei și marea majoritate a acestora prin activitățile sale contribuie direct sau indirect la acest proces.

Boxa 1 STUDIU DE CAZ

În anul 2009 organizația „Catholic Relief Services” și-a lansat programul consolidat „Jobs Plus”, care combină într-un singur proiect două elemente de bază pentru dezvoltarea durabilă a R. Moldova: crearea de locuri de muncă și dezvoltarea socială. Pornind de la aceste aspecte, Agenția Națională a încheiat un acord de colaborare cu CRS Moldova în noiembrie 2010 cu scopul de a stabili un mecanism de cooperare și implementare a proiectului de creare a locurilor de muncă în regiunile rurale. Proiectul reprezintă o continuare a parteneriatului stabilit între cele două structuri încă din aprilie 2007.

Pentru a reuși în atingerea scopului propus, CRS și-a planificat o serie de obiective privind colaborarea cu agențiile teritoriale de ocupare a forței de muncă. Astfel, organizația a reușit să stabilească legături mai strânse între structurile locale ale serviciului public de ocupare, furnizorii de servicii de educație vocațională, organizațiile neguvernamentale locale și angajatori, astfel încât aceștia să îmbunătățească și să creeze oportunități durabile de angajare. În cadrul proiectului, „Jobs Plus” a furnizat consiliere profesională și cursuri elementare de competențe vocaționale; a încurajat partenerii să colaboreze cu agențiile de ocupare a forței de muncă din teritoriu, prin intermediul cărora beneficiarii au fost incluși la cursuri gratuite de formare profesională și asistență pentru plasarea în câmpul muncii.

O participare activă la implementarea proiectului „Jobs Plus” a avut-o mai ales Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă Basarabeasca, care a oferit asistență la plasarea în câmpul muncii a 83 de persoane din rândurile șomerilor. Companiile partenerie ale proiectului în zonă sunt: Fabrica de confecții „Victoria Fashion”, care a prezentat agenției oferta de 80 de locuri vacante de cusător, cu perspectiva de creare a încă 30 de locuri noi de muncă în Basarabeasca, plus 50 de locuri în Cimișlia și SRL „Silvia Bombonic” (s. Sadaclia), care a creat 30 de locuri noi de muncă. Totodată, „Victoria Fashion” a beneficiat și de organizarea cursurilor intensive și gratuite, urmate de angajarea absolvenților în câmpul muncii la compania respectivă. În acest mod au fost instruiți și apoi angajați 20 de șomeri.

Reducerea sărăciei extreme și a foamei

Obiectivul 1

O contribuție eficientă la realizarea obiectivelor parteneriatului CRS Moldova cu ANOFM a avut-o și Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă Șoldănești. Cu susținerea proiectului, la Fabrica de confecții „Gemeni”, au fost instruite și ulterior angajate 25 de persoane selectate din rândul șomerilor aflați în evidență. În continuare se prevede crearea a încă 150 de locuri de muncă la „Gemeni”, care actualmente este cel mai mare angajator din raionul Șoldănești. Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă Călărași a stabilit prin intermediul proiectului „Jobs Plus” raporturi de colaborare cu Fabrica de încălțăminte „Daxen-Com” din s. Onișcani, care și-a exprimat disponibilitatea de a angaja mai mult de 50 de persoane.

Pentru a satisface operativ oferta angajatorilor-parteneri ai proiectului „Jobs Plus”, agențiile teritoriale pentru ocuparea forței de muncă au organizat mini-târguri ale locurilor vacante și au selectat candidaturi potrivite pentru a fi recrutate pentru pozițiile nou-create.

Proiectul „Jobs Plus” a abordat unele dintre dificultățile fundamentale cu care se confruntă R. Moldova: crearea locurilor de muncă în mediul rural, oferind posibilitatea tinerilor apti de muncă, inclusiv părinților acestora, să-și găsească un loc de muncă în țară. Îmbunătățirea colaborării și comunicării cu factorii implicați la nivel comunitar, inclusiv cu autoritățile publice locale și cu agențiile teritoriale pentru ocuparea forței de muncă, a fost unul dintre aspectele menționate de către întreprinderile partenere drept principal efect al proiectului „Jobs Plus”.

Sursa: www.anofm.md/en/node/341

CAPITOLUL 4.

ROLUL SECTORULUI PRIVAT ÎN ATINGEREA ȚINTELOR ODM 1

În cadrul studiului ne-am propus analiza contribuției sectorului privat la atingerea țintelor naționale ale **ODM 1**. Pentru aceasta am utilizat definiția „sectorului privat”, care presupune orice agent economic privat, care are drept obiectiv obținerea unui profit prin prestarea de servicii, executarea de lucrări sau producerea de mărfuri. Astfel, această definiție nu va include întreprinderile de stat, municipale și societățile pe acțiuni cu interes majoritar de stat sau al autorităților publice locale.

Prin urmare, putem considera actori la dezvoltare, companiile private care contribuie la atingerea țintelor **ODM 1** prin activitatea de bază, prin externalități sociale pozitive, prin responsabilitate socială corporativă, prin filantropie și investiții comunitare și prin dialog de politici.

4.1. GRADUL DE CUNOAȘTERE AL ODM 1

Interesul sectorului privat față de **ODM 1** „Eradicarea sărăciei și a foamei” îl putem califica de la „mediu” spre „sporit”. Cel mai intensiv, acest interes este manifestat de companiile private care au programe de susținere socială a populației sărace și acele companii cu investiții străine în Republica Moldova care au „importat” tradițiile de responsabilitate față de persoane sărace lipsite de venitul minim garantat de stat.

E de menționat, că majoritatea companiilor private participante la acest studiu cunosc sau au auzit despre Obiectivele de Dezvoltare a Mileniului, despre Declarațiile Mileniului 2000, Declarația de la Paris 2005, însă mai puțin despre Agenda pentru Acțiune de la Accra 2008 și practic deloc despre Principiile de la Istanbul pentru dezvoltare efectivă a organizațiilor societății civile 2009, Parteneriatul pentru cooperare Efectivă în domeniul Dezvoltării de la Busan 2011 și Cadrul Internațional al Organizațiilor Societății Civile pentru Eficacitatea Dezvoltării 2011.

4.2. CONTRIBUȚIA SECTORULUI PRIVAT LA ATINGEREA ȚINTELOR ODM 1 PRIN ACTIVITATEA DE BAZĂ

Dacă ne referim la numărul de companii care desfășoară activități ce ar contribui la reducerea sărăciei, putem menționa majoritatea acestora, deoarece nu există activitate care nu ar contribui direct sau indirect la reducerea sărăciei.

Activitățile de bază pe care le desfășoară agenții economici în vederea eradicării sărăciei care au participat în cercetare țin de:

- ♦ urmărirea evoluțiilor din economia națională și ajustarea salariilor angajaților în măsura posibilităților, în dependență de evoluțiile înregistrate;
- ♦ încadrarea în câmpul muncii a persoanelor și crearea noilor locuri de muncă;

Boxa 2 STUDIU DE CAZ

Banca Comercială Română din Moldova: o soluție financiară pentru întreprinderile mici și mijlocii, care include servicii financiar-bancare vitale unei companii, fiind optimizate operațiunile bancare, oferite la costuri esențial reduse.

Astfel, IMM-urile ce au optat pentru pachetul „AVANTAJ BCR” în perioada 1 mai - 31 iulie 2011 au beneficiat de facilități, precum: comision zero la deschiderea contului curent și accesarea serviciului Internet Banking; comision zero la deservirea contului curent și utilizarea serviciului Internet Banking în perioada 1 mai-1 septembrie 2011; comision zero la transferul salariilor pe card în perioada 1 mai -1 septembrie 2011; reduceri cu 20% a tarifelor și comisi-oanelor la serviciile incluse în pachet după 1 septembrie 2011.

”Pentru a economisi timp și bani în derularea tranzacțiilor, IMM-urile au nevoie de soluții moderne care să le permită reducerea costurilor, efectuarea operațiunilor bancare direct de la sediul firmei și optimizarea plăților către furnizori și angajați. De aceea, BCR Chișinău a venit cu o nouă soluție pentru realizarea planurilor de dezvoltare – pachetul AVANTAJ BCR. Noua ofertă se înscrie în strategia BCR Chișinău de a-și ajuta clienții în atingerea aspirațiilor”.

Pachetul AVANTAJ BCR include următoarele servicii financiar-bancare:

- ◆ Cont curent și servicii aferente: încasări și plăți în numerar și prin virament; operațiuni de cont curent în lei și în valută; instrumente simple de operare.
- ◆ Serviciul Internet Banking este accesibil continuu, la orice oră (24/24 ore), în orice zi a săptămânii (inclusiv zilele de odihnă), fiind accesat direct pe pagina www.bcr.md și permite efectuarea operațiunilor bancare de la distanță pe cale electronică.
- ◆ Proiect salarial: prevede achitarea salariilor pe card (minim 10 angajați), la costuri de tranzacționare reduse, ceea ce permite economie de timp în procesarea plăților și facilitarea accesului angajaților la credite overdraft pe card salarial.
- ◆ Nu în ultimul rând, în scopul susținerii dezvoltării IMM-urilor, BCR Chișinău oferă acestora soluții de finanțare în condiții speciale. Condițiile de creditare pentru IMM se stabilesc individual, în funcție de planul de afaceri, standingul financiar și garanțiile oferite.
- ◆ Astfel, BCR Chișinău oferă următoarele soluții de finanțare pentru IMM-uri:
- ◆ Credite pentru stocuri în termen de până la 1 an, pentru finanțarea cheltuielilor sezoniere;
- ◆ Linie de creditare în termen de până la 1 an (3 ani pentru IMM cu standing financiar bun), cu posibilitatea de trageri și rambursări multiple;
- ◆ Credite pentru investiții în eficiența energetică în cadrul liniei de finanțare BERD în termen de până la 5 ani cu posibilitatea de grant de până la 20% din valoarea investiției;
- ◆ Credite pentru investiții pe termen lung, cu o perioadă de grație de până la 1 an (ce poate fi extinsă la 3 ani pentru IMM cu standing financiar bun).

- ◆ asigurarea instituțiilor de stat și private cu produse și informații care eficientizează activitatea acestora și contribuie la diminuarea costurilor și a prețurilor serviciilor;
- ◆ promovarea microcreditării, inclusiv pentru inițierea unei afaceri;
- ◆ achitarea la timp a taxelor și impozitelor de stat;
- ◆ asigurarea resurselor financiare pentru asociațiile de economii și împrumut;
- ◆ efectuarea campaniilor de educație financiară;
- ◆ împărtășirea experienței acumulate în cadrul diverselor evenimente organizate de OSC-uri.

Un exemplu elocvent îl poate constitui Banca Comercială Română din Moldova, care dezvoltă spectrul de servicii în așa fel ca prin acestea să contribuie la prevenirea marginalizării și excluderii sociale, precum și oferirea posibilităților cetățenilor de a rămâne în țară și a-și dezvolta propria afacere.

Instituțiile guvernamentale menționează că sectorul privat contribuie la reducerea sărăciei și a foamei, în mod special prin crearea noilor locuri de muncă, concomitent efectuând un șir de activități ce țin de:

- ◆ donații pentru persoanele fizice;
- ◆ susținerea societății civile din acest sector;
- ◆ finanțarea proiectelor care vizează păturile social-vulnerabile;
- ◆ deschiderea sălilor de calculatoare pentru păturile social-vulnerabile;
- ◆ patronarea instituțiilor rezidențiale.

Organizațiile donatoare consideră că sectorul privat contribuie la eradicarea sărăciei prin:

- ◆ generarea noilor locuri de muncă;
- ◆ dezvoltarea modelelor de afaceri incluzive, bazate pe includerea persoanelor cu venituri mici în lanțul de producere a valorii.

Organizațiile neguvernamentale consideră că sectorul privat:

- ◆ creează locuri de muncă;
- ◆ se implică în activități de caritate și sponsorizări;
- ◆ se implică în activități de voluntariat.

Formele de parteneriat dezvoltate de către sectorul privat cu organizațiile guvernamentale în vederea reducerii sărăciei și a foamei țin de: finanțarea programelor dezvoltate de către OSC-uri, studii, cercetări, elaborare de politici, dezvoltare de programe sociale, acțiuni de informare și promovare, training-uri, mese rotunde, conferințe.

Implicarea sectorului privat în eradicarea sărăciei este primordială, conform celor susținute nemijlocit de participanții la cercetare, însă, totodată, menționează că în toate acțiunile și proiectele au nevoie de susținere din partea statului.

Sectorul privat, în cercetare, s-a referit și la dificultățile pe care le întâmpină în asigurarea durabilității activităților și serviciilor dezvoltate în scopul eradicării sărăciei. Aceste dificultăți se referă la:

- ◆ nu se bucură de facilități fiscale care să favorizeze donațiile și sponsorizările;
- ◆ veniturile mici obținute pe parcursul ultimilor 2 ani;
- ◆ stimularea ineficientă a lansării afacerilor;
- ◆ corupție.

În perioada următorilor 2-3 ani, sectorul privat consideră că ar fi necesar să se implce în următoarele activități:

- ◆ să dezvolte activitățile de responsabilitate socială;
- ◆ să asigure o mai înaltă transparență a rezultatelor financiare a companiilor;
- ◆ să asigure o concurență loială;
- ◆ să colaboreze mai activ cu organizațiile internaționale;
- ◆ să creeze noi locuri de muncă în regiuni.

Ca parteneri de bază în activitățile ce țin de responsabilitatea socială, participanții la cercetare au menționat: organizațiile neguvernamentale, companiile private naționale, companiile private străine, organizațiile internaționale, administrația publică centrală, administrația publică locală.

4.3. RESPONSABILITATE SOCIALĂ CORPORATIVĂ

Din definițiile relatate de către agenții economici intervievați putem constata că percepția termenului de „responsabilitate socială corporativă” este parțială. Iată câteva din ele:

- ◆ Desfășurarea activității financiare, ținând cont de interesele tuturor părților implicate și a generațiilor viitoare;
- ◆ Asigurarea că activitățile desfășurate contribuie la prosperarea și diversitatea comunității;
- ◆ Acordarea ajutorului material și alimente caselor de copii;
- ◆ Acordarea ajutorului material pentru construcția bisericilor;
- ◆ Contribuirea cu resurse la rezolvarea problemelor actuale din societate;
- ◆ Activitatea companiei nu trebuie să conducă la probleme sociale și economice pentru clienți, parteneri și angajați;
- ◆ Implicarea benevolă a companiei și a angajaților în proiecte și acțiuni de importanță socială, care aduc un beneficiu comunității din care face parte.

Cu referință la promovarea și aplicarea principiilor de „responsabilitate socială” în activitatea companiei, respondenții au relatat că este nevoie de:

- ◆ Efectuarea donațiilor;
- ◆ Sponsorizări pentru studenți;
- ◆ Patronarea orfelinatelor, precum și altor case de copii;
- ◆ Implicarea angajaților în activități de voluntariat;
- ◆ Instalarea în parcurile publice a echipamentelor sportive pentru adulți;
- ◆ Instalarea urnelor pentru colectarea deșeurilor;
- ◆ Organizarea de întruniri informațional-educative cu copiii;
- ◆ Susținerea financiară a proiectelor implementate de OSC-uri;
- ◆ Susținerea activităților de incluziune a persoanelor vulnerabile.

La nivel de responsabilitate socială, reprezentanții sectorului privat participanți la cercetare au menționat că în perioada următorilor 2-3 ani se angajează să efectueze următoarele activități:

- ◆ Să investească în educație, să creeze programe de burse;
- ◆ Să dezvolte programe comune cu instituțiile de stat;
- ◆ Să diversifice activitățile de responsabilitate socială;
- ◆ Să dezvolte proiecte de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități.

Boxa 3 STUDIU DE CAZ

BC «BANCA SOCIALĂ» S.A. acordă împrumuturi întreprinderilor și organizațiilor care activează sau intenționează să activeze în sectorul infrastructurii agroalimentare legate de păstrarea, prelucrarea, transportarea și comercializarea producției agricole.

Programul de creditare, cu un buget în valoare de \$12 mil. se va derula în perioada 2011-2015.

Mărimea creditelor acordate va constitui \$50 mii - \$600 mii (sau echivalentul în lei sau euro) și vor fi acordate pe un termen de 3-7 ani.

Creditele vor fi oferite pentru procurarea sau construcția depozitelor frigorifice, procurarea echipamentului pentru sortare, spălare, ambalare, producerea conservelor, uleiurilor eterice, uleiului de floarea-soarelui, procurarea echipamentului de laborator pentru controlul calității, achiziționarea camioanelor, refrigeratoarelor care corespund standardelor EURO 5 sau 6, procurarea echipamentului pentru uscarea sau congelarea rapidă a fructelor și legumelor.

Sursa: www.socbank.md/

Următorul exemplu prezentat în boxa 3 este unul concludent în ceea ce privește grija față de cetățenii care trăiesc în mediul rural și doresc să-și dezvolte o afacere, însă resursele financiare de care dispun sunt limitate sau chiar rămân doar la nivel de idee. Serviciile dezvoltate în acest sens de către BC „Banca Socială” S.A. sunt menite exact pentru pătura corespunzătoare a populației.

4.5. FILANTROPIE ȘI INVESTIȚII COMUNITARE

Conform celor menționate de către reprezentanții sectorului privat care au participat la cercetare, activitățile de filantropie desfășurate de către sectorul privat se referă în principal la:

- ◆ ajutor material pentru tratamente sau ajutoare umanitare;
- ◆ donații pentru persoanele nevoiașe.

Formele de parteneriat pe care le dezvoltă sectorul privat în comun cu sectorul civil în scopul implementării activităților de filantropie se referă la: sponsorizări, contribuție prin echipament, servicii de consultanță, campanii de informare, donare de bunuri materiale, proiecte comune.

Pentru următorii 2-3 ani, respondenții au menționat că vor acorda o atenție sporită:

- ◆ activităților de caritate;
- ◆ susținerii păturilor social defavorizate.

În contextul în care, din capitolele 1 și 2 a prezentului raport reiese că sărăcia e mai profundă în mediul rural, exemplul din boxa 4 demonstrează că există agenți economici care doresc ca situația din domeniul agricol să se schimbe, în aceeași măsură ca și nivelul de trai al oamenilor ce trăiesc în mediul rural și în acest sens, vin cu suportul respectiv.

Boxa 4 STUDIUL DE CAZ

Corporația de Finanțare Rurală – unul din liderii în domeniul de microfinanțare din R. Moldova.

S.A. „Corporația de Finanțare Rurală” este o instituție de microfinanțare, creată în 1997 cu sediul central în mun. Chișinău, Republica Moldova, cu scopul de a acorda împrumuturi (credite) în zona rurală a țării. Astfel, creditarea este activitatea de bază a acestei instituții.

Misiunea Corporației de Finanțare Rurală este de a acorda servicii financiare fermierilor și antreprenorilor la condiții favorabile, și în felul acesta de a contribui la dezvoltarea rurală, în corespundere cu strategia Moldovei de reducere a sărăciei.

Creată în 1997 de către primele asociații de economii și împrumut din R. Moldova, Corporația de Finanțare Rurală este o societate pe acțiuni în care 100% din acțiuni cu drept de vot aparțin asociațiilor de economii și împrumut.

În anul 2011 Corporația de Finanțare Rurală a împlinit 14 ani de activitate. A fost un an contradictoriu, dar totuși optimismul clienților și dorința lor de a progresa mai departe îi face să creadă că există șansa pentru mai bine în economie și în țară.

Corporația, din momentul fondării, s-a poziționat drept un creditor social responsabil. Ei au fost primii care au acordat încredere păturilor vulnerabile, creditând asociațiile de economii și împrumut la sate. La fel, ei au fost primii care au creditat populația din mediul rural fără gaj. Niciodată nu au practicat plăți și comisioane ascunse în împrumuturile lor. Urmăresc atent gradul de îndatorare al clienților lor, pentru a nu-i adânci în criza datoriilor.

Sursa: www.microfinance.md

4.6. DIALOG DE POLITICI

Parteneriatul public-privat, fiind o formă de implicare a sectorului privat cu investiții în sectorul public, este construit pe principii reciproc avantajoase și are drept scop rezolvarea problemelor comune. Asigurarea funcționalității unei astfel de forme de investire în economia națională presupune promovarea unor măsuri de garantare a integrității investițiilor introduse și a avantajului urmărit de partenerul privat. Prin urmare, pentru a restricționa acțiunile de supra-reglementare, care ar putea afecta implementarea Legii privind parteneriatul public-privat¹, au fost identificate mai multe domenii ce urmau a fi concretizate în vederea ajustării reglementărilor juridice existente la principiile și cerințele noi, abordate de Legea cu privire la parteneriatul public-privat și legislația comunitară. În acest sens, a fost ajustat cadrul legal la prevederile Legii cu privire la parteneriatul public-privat² prin introducerea modificărilor în: Legea nr. 534-XIII din 13.07.1995 cu privire la concesiuni; Legea nr.523-XIV din 6.07.99 cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale; Legea nr.1402-XV din 24.10.2002 a serviciilor publice de gospodărie comunală; Legea nr.81-XV din 18.03.2004 cu privire la

1 Legea nr.179-XVI din 10.07.2008

2 Legea nr. 181 din 15.07.2010

investițiile în activitatea de întreprinzător; Legea nr. 435-XVI din 28.12.2006 privind descentralizarea administrativă; Legea nr.436-XVI din 28.12.2006 privind administrația publică locală; Legea nr. 96-XVI din 13.04.2007 privind achizițiile publice; Legea nr.121-XVI din 04.05.2007 privind administrarea și deținerea proprietății publice.

Întru dezvoltarea și promovarea parteneriatului între Ministerul Economiei, societatea civilă și sectorul privat, în vederea consolidării participării părților interesate în identificarea și realizarea priorităților strategice de dezvoltare economică a țării, la 15 martie 2010 a fost creat un Consiliu Consultativ. Acesta reprezintă un instrument care contribuie la creșterea gradului de transparență a deciziilor Ministerului Economiei, asigurând informarea, consultarea și participarea activă a reprezentanților părților interesate la luarea deciziilor administrative și în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative din domeniile de competență ale Ministerului. Consiliul respectiv are în componența sa atât reprezentanți ai Ministerului Economiei, cât și reprezentanți ai sectorului privat și societății civile, ceea ce sporește calitatea procesului decizional în cadrul Ministerului.

Grupul de lucru al Comisiei de Stat pentru reglementarea activității de întreprinzător numai în anul 2011, în cadrul celor 37 de ședințe au fost examinate 89 de acte de Analiză a Impactului de Reglementare, 29 de proiecte de legi, 37 de proiecte de hotărâri ale Guvernului și 9 acte departamentale, pentru a preveni includerea în cadrul legislativ-normativ al unui șir de prevederi nejustificate care ar crea bariere în calea dezvoltării afacerilor.

4.7. CONTRIBUȚIA LA SCHIMBĂRI

Reprezentanții sectorului privat, participanți în cadrul cercetării efectuate intenționează să-și mărească contribuția la schimbările în domeniul reducerii sărăciei și a foamei prin realizarea activităților de bază pe care le desfășoară, concomitent prin manifestarea unui nivel mai înalt al responsabilității sociale și colaborarea mai activă cu OSC-urile în vederea realizării proiectelor cu menire socială, revizuirea propriilor politici și strategii.

În opinia celor intervievați, contribuția sectorului privat la atingerea țintelor naționale ale **ODM 1** este calificată a fi foarte slabă în cazul acțiunilor în domeniul protecției sociale. Această calificare este acordată atât de autorități, de organizații internaționale, de organizații ale societății civile, cât și de agenții economici participanți în cadrul cercetării. Totodată toți actorii de dezvoltare intervievați recunosc importanța majoră a implicării active a sectorului privat în proiectele cu menire socială.

La acest capitol e de menționat, că sectorul privat contribuie direct la eradicarea sărăciei prin activitatea de bază pe care o realizează, precum și implicându-se în activități de responsabilitate socială. E de remarcat că acesta, deși timid deocamdată, întreprinde totuși acțiuni de orientare spre mediul rural, unde sărăcia e cea mai profundă.

CAPITOLUL 5.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Sărăcia este strâns corelată cu creșterea economică. O creștere economică echilibrată permite o distribuție echitabilă a beneficiilor către populație. În anul 2008 Republica Moldova a înregistrat o creștere economică de 7,2%. Această evoluție a influențat diminuarea ratelor de sărăcie în orașele mari și cele mici, dar nu și în zonele rurale. Totodată, creșterea economică din ultimii ani este în special bazată pe remitențe, care alimentează economia țării și contribuie la sporirea veniturilor în bugetul public național. Familiile care beneficiază de remitențe au cel mai scăzut risc de a coborî sub pragul sărăciei (16,7%). Reducerea remitențelor începând cu ultimul trimestru al anului 2009 a contribuit la creșterea ratelor sărăciei nu doar în mediul rural, dar și în cel urban, în ambele cazuri existând o dependență importantă față de transferurile emigranților.

În anumite cazuri creșterea economică nu este suficientă pentru prevenirea și reducerea sărăciei. Astfel, majorarea ratelor sărăciei în anii 2005 și 2008, pe fundalul creșterii economice, s-au datorat performanței proaste în agricultură (în rezultatul condițiilor climaterice nefavorabile), în care este antrenată o mare parte a populației din care un număr considerabil îl reprezintă săracii. În acest context, este necesar de întreprins eforturi pentru a susține sectorul agricol, inclusiv împotriva riscurilor provocate de condițiile climaterice, precum și de a diversifica activitățile rurale. Astfel, pentru prevenirea și reducerea sărăciei și a foametei se propun următoarele recomandări:

- ◆ Direcționarea eficientă a asistenței sociale spre persoanele vulnerabile, inclusiv prin substituirea treptată a compensațiilor nominative cu ajutorul social, acordat pentru chintilele cele mai sărace;
- ◆ Stimularea creării întreprinderilor micro, mici și mijlocii în zonele rurale, inclusiv prin încurajarea investirii remitențelor în afaceri;
- ◆ Stimularea creării locurilor de muncă, inclusiv prin reducerea poverii fiscale și administrative în inițierea și desfășurarea afacerilor și lărgirea accesului întreprinderilor la mijloace financiare oferite în condiții preferențiale;
- ◆ Atragerea șomerilor la lucrări publice temporare (lucrări de reparații a rețelilor ingineresti afectate de avarii, incendii, dezastre naturale etc.).

Concomitent, un șir de acțiuni importante ar fi necesar de întreprins în perioada imediat următoare:

1. Ar fi necesară consolidarea parteneriatului atât între instituțiile de stat, cât și între OSC-urile și instituțiile din sectorul privat, nu doar a celor din domeniul social. E necesar să existe o interconexiune cu instituții și organizații din diferite domenii;
2. Ar fi necesară implicarea mai constructivă a societății civile în vederea elaborării proiectelor de acte normative din domeniul social. În acest sens, ar fi oportună în special implicarea OSC-urilor de profil active;
3. Ar fi oportună implicarea mai activă a OSC-urilor în stabilirea contactelor și activităților de parteneriat cu sectorul privat în cadrul proiectelor și activităților cu menire socială pe care le desfășoară;
4. Ar fi binevenită crearea condițiilor necesare pentru stimularea și motivarea părinților plecați peste hotare să investească sursele financiare obținute în special în educația copiilor rămași în țară și mai puțin în consum.

Este important să se elaboreze soluții în vederea asigurării respectării principiului echității și egalității în realizarea **ODM 1**. De exemplu, crearea unei baze de date unice a persoanelor sărace și cu venituri mici care să facă posibilă determinarea, atât a numărului total al persoanelor sărace, cât și a cantumului de ajutor social de care beneficiază aceștia.

Pe viitor, atât în termen scurt, cât și mediu, OSC-urile consideră că în domeniul advocacy e recomandat de a realiza următoarele măsuri:

- ◆ să participe activ la implementarea și monitorizarea implementării strategiilor;
- ◆ organizarea campaniilor de aducere la cunoștința populației despre proiectele desfășurate;
- ◆ analiza pieței forței de muncă, orientare și formare profesională;
- ◆ contribuirea la asigurarea transparenței din partea autorităților publice locale și centrale;
- ◆ formarea deprinderilor și abilităților de luare a deciziilor și de atingere a scopurilor de către copiii și tinerii;
- ◆ canalizarea eficientă a asistenței sociale către persoanele vulnerabile, inclusiv prin restricționarea intrării de noi beneficiari în sistemul de alocații individuale și prin garantarea unui venit lunar minim familiilor vulnerabile, prin oferirea de ajutor social, stabilit în conformitate cu evaluarea venitului lunar total al fiecărei familii;
- ◆ analiza posibilităților și a necesităților pentru creșterea graduală a volumului de ajutoare/plăți sociale oferite categoriilor vulnerabile;
- ◆ stimularea creării de micro-afaceri, business-uri mici și mijlocii în zonele rurale, în special prin încurajarea investițiilor în afaceri;
- ◆ optimizarea în continuare a direcționării subvențiilor din agricultură, pentru a încuraja dezvoltarea producției animaliere și vegetale cu valoare adăugată, cu un accent deosebit pe industria de prelucrare;
- ◆ stimularea creării noilor locuri de muncă, inclusiv prin reducerea impozitelor și a taxelor administrative, pentru inițierea și administrarea afacerilor, precum și prin facilitarea accesului întreprinderilor la creditele oferite în baza termenelor preferențiale;
- ◆ încurajarea participării șomerilor în lucrări publice temporare (reparațiile facilităților/echipamentului afectat de accidente, incendii, calamități naturale etc.).

SURSE BIBLIOGRAFICE

1. Raportul privind realizarea ODM, Guvernul Republicii Moldova, www.rapc.gov.md
2. Raportul cu privire la Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului: „Noi provocări – noi sarcini”
3. Raportul cu privire la realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Milenară, Guvernul RM, 2009, xa.yimg.com/.../Raport+ODM_primul_+draft.doc
4. Raportul Băncii Naționale a Republicii Moldova, www.bnm.md/.../external_operations_via_banc_sy...
5. Raport de evaluare a implementării Strategiei de dezvoltare pe perioada 2009-2010, pag.81
6. Raport de evaluare a implementării Strategiei de dezvoltare pe perioada 2009-2010, pag.82-84
7. Proiectul strategiei de dezvoltare a societății civile, 2012-2015
8. Raport privind activitatea Ministerului Economiei în anul 2011
9. file.microfinance.md/.../Annual-Report-2011-ro.p..
10. <http://statbank.statistica.md/pxweb/Dialog/view.asp?ma=PRE0101&ti=Indicii+preturilor%2C+pe+sectoare+ale+economiei%2C+anul+precedent%3D100+by+Indici+and+Ani&path=../quicktables/RO/05%20PRE/PRE01/serii%20anuale/&lang=1>
11. www.rapc.gov.md/file/Raport_ODM_prefinal_ro.doc
12. mec.gov.md/.../nota-informativa-saracia-si-impact...
13. ww.anofm.md/en/node/341
14. www.statistica.md și www.bnm.md
15. www.microfinance.md/
16. www.socbank.md/
17. <http://nsali.ulim.md>
18. www.cancelaria.gov.md/download.php?file